

DE MILITAIRE SPECTATOR

MAANDBLAD VOOR DE WEERMACHT VAN NEDERLAND EN INDIË

waarin opgenomen :

het Artilleristisch Tijdschrift, het Cavaleristisch Tijdschrift en het
Militair Technisch Tijdschrift.

Directeur-Redacteur: J. MOORMAN, Reserve-Kapitein der Grenadiers.

Redacteuren:

J. J. C. P. WILSON, Kapitein van den Generalen Staf, Leeraar Hoogere Krijgsschool.
A. Q. H. DIJXHOORN, Kapitein der Infanterie.
M. R. H. CALMEIJER, 1e Luitenant der Infanterie, werkzaam bij de Hoogere
Krijgsschool. P. W. PIETERS, Ritmeester der Huzaren. A. ETERMAN, 1e Luitenant
der Artillerie, Lid der Commissie van Proefneming.

Redactie en Administratie: Zwarteweg 1, Den Haag. Tel. 117783. Postrekening 44715
Abonnement f 2.50 per kwartaal. Indië en Buitenland f 12.50 per jaar. Losse Nummers f 1.—

104de JAARGANG

No. 4

APRIL 1935

INHOUD

Kader oefeningen, door H. G. ONTROP	Blz. 146
Nieuwe Uitgaven	152, 159 en 182
Onvoorzichtig draadloos seinen leidt tot catastrophen, door A. DE VRIES.....	153
Een jaar luchtbeschermingspraktijk, door A. H. J. L. FIEVEZ.....	160
De verdediging in verleden en heden, met een blik in de toekomst, door M. R. H. CALMEIJER	165
Tactische Prijsvragen	171
Studie betreffende den dienst van den aan- en afvoer en van de verpleging, door J. B. DE JONGH	172
Beoefening van het Tucht recht in de Weermacht.....	176
Leven en Streven in de Koninklijke Landmacht.....	178
Uit de Vakpers	185

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V. - 's-GRAVENHAGE - 1935

KADEROEFENINGEN

DOOR H. G. ONTROP,

Luitenant-kolonel der infanterie.

1. Doel, dat de leider dient na te streven.

Het Oefenvoorschrift noemt in punt 221 als „hoofddoel” bij het houden van kaderoefeningen: „het voorbereiden van de deelnemers voor hun taak als aanvoerder”; dit, nadat in de Inleiding (punt 3) reeds gezegd is dat met deze oefeningen beoogd wordt „de officieren en het kader tactisch te ontwikkelen, alsmede de eenheid van opvattingen te bevorderen bij aanvoerders, die bestemd zijn om in oorlogstijd samen te werken”.

Naar mijn meening wordt het hier zoo duidelijk aangegeven doel lang niet altijd voldoende nagestreefd; veelal toch bepaalt de leider zich tot het stellen van een of meer gevallen, waarvoor de tactische voorschriften als het ware het recept voor de oplossing geven. Van het ontwikkelen van het tactisch inzicht bij de deelnemers kan dan geen sprake zijn; de oefening leidt hoogstens tot het toepassen van hetgeen de voorschriften aangeven en werpt als eenig nut af, het opruimen van wat in de voorschriften staat . . . hetgeen feitelijk bij de oefening niet meer noodig behoefde te zijn.

Men versta mij niet mis, door te onderstellen dat ik een opzettelijk afwijken van onze voorschriften zou willen prediken. Verre van dien! Doch men vergete niet, dat de tactische voorschriften onmogelijk in al de gevallen kunnen voorzien die zich in den oorlog kunnen voordoen en dat de samenstellers der voorschriften zich in het algemeen moesten bepalen daarin den normalen(?) aanval en de normale(?) verdediging te behandelen. Het behoeft toch geen betoog — en de krijgsgeschiedenis getuigt hier doorlopend van — dat van „normale” omstandigheden in het gevecht geen sprake kan zijn; dat de terreinen, de krachtsverhouding, de mindere of meerdere — meestal geringe — bekendheid met 's vijands groepeerings en handelingen, de wijze waarop deze bewapend is en hoe zijn tactische scholing, zulke wisselende factoren vormen, dat geen enkel voorschrift hiermede ten volle rekening kan houden; trouwens we weten toch, dat de Franschen al heel spoedig nadat de Wereldoorlog was uitgebroken, met het hoofdbeginsel, waarop hun tactische voorschriften waren gebaseerd, breken moesten en dat gedurende dien oorlog de wijzigingen in de bewapening en andere omstandigheden, herhaaldelijk dwongen tot zeer ingrijpende wijziging in de tactische begrippen en de toepassing daarvan.

En ook wil ik niet beweren, dat het geen nut zou hebben als leider van een kaderoefening nu en dan een vraag te stellen, waarvan de juiste beantwoording op concrete kennis der voorschriften moet berusten; daartoe leent zich echter evengoed de oefening, waarbij de gedachte voorziet het tactisch inzicht der deelnemers te ontwikkelen. Trouwens bij cursussen voor reserve-officieren — *waarbij meer in het bijzonder het geven van les en voorlichting omtrent hetgeen de voorschriften behelzen, moet worden beoogd* — zal het stellig noodig zijn door het stellen van dergelijke vragen, te peilen welke onderwerpen al dan niet een

nadere uiteenzetting behoeven. Ik heb hier dan ook meer op het oog de kader-oefeningen welke gehouden worden tot verdere vorming der beroepsofficieren.

2. Het te behandelen onderwerp.

Wie een oefening moet leiden, zal in de eerste plaats hebben uit te maken *wat* hij behandelen zal. In sommige gevallen wordt hem die „moeite” bespaard, doordat hij gebonden is aan de opdracht een bepaald onderwerp te behandelen; dit meestal met het oog op het brengen van verscheidenheid in de stof, die bij de in den loop van het jaar te houden kaderoefeningen behandeld zal worden. Die wenschelijkheid kan zich voordoen; zij vormt echter een noodzakelijk kwaad, aangezien toch het zoeken van een onderwerp reeds op zich zelf een belangrijke en hoogst nuttige oefening voor den leider vormt. Het beoogde doel is even goed te bereiken door de aangewezen leiders onderling te laten uitmaken, welk onderwerp door elk hunner zal worden behandeld, dan wel van elk hunner voorstellen in te wachten.

Een ook wel eens aanbevolen methode vormt het voortbouwen op een reeds in hooger verband gehouden oefening. Vooral indien laatstbedoelde oefening eerst kort tevoren werd gehouden, ontstaat bij deze methode het gevaar, dat in herhalingen wordt vervallen en de voortzetting van de gehouden oefening een saai verloop krijgt. Ook komt hierbij het gunstige effect van het zelf uitzoeken van een onderwerp uiteraard evenmin tot zijn recht en bovendien vervalt dan het groote nut dat er in gelegen is, om als leider zich zelf een beeld te scheppen van het raam, waarin de actie van het onderdeel dat behandeld wordt, zich afspeelt. Deze methode moge oogenschijnlijk gemakkelijk lijken, de praktijk leert echter veelal anders,

Het overnemen van een oefening, reeds door een ander elders gehouden, is alleen te rechtvaardigen als de oefening zulk instructief karakter draagt dat hierdoor een tweede behandeling voor andere deelnemers, gewenscht kan zijn. Men passe dit systeem echter niet toe uit gemakzucht — moreele overwegingen ten aanzien van plagiaat laat ik achterwege — en bedenke dat het aantrekkelijke en instructieve van de overgenomen oefening voor het grootste deel het gevolg kan zijn van de wijze waarop zij geleid werd en niet aan den opzet behoeft te liggen. Een nuttige — doch zeker geen „gemakkelijke” — oefening kan intusschen zijn gelegen in het overbrengen van een uitstekend geleide, interessante oefening op een ander, soortgelijk terrein.

Meestal slaagt die oefening het best, die men geheel zelf ontwerpt en opbouwt. Heeft men ter zake niet voldoende routine opgedaan dan is er wel altijd iemand met meer ervaring en kennis te vinden, die als repetitor wil optreden (ik denk hierbij ook aan de leiding van chefs!). Men wende zich echter niet tot dien mentor voordat men met de geheele oefening gereed is; dit is niet alleen het meest leerrijk, doch biedt de zekerste weg om niet door hem op andere ideeën gebracht en van den eigen gedachtengang afgedrongen te worden; bovendien is dit voor den mentor het aangenaamst.

Ben ik geheel vrij in de keuze van onderwerp en terrein, dan neem ik een of ander blad van de Stafkaart voor me en laat „mijn gedachten daarover dwa-len”: ik zie ergens een markante rand van een bedekt terrein; die brengt me op het idee verdediging . . . neen, te weinig actie . . .; misschien het optreden van reserves? . . . ja, lijkt wel aardig . . . maar dan op een vleugel . . . neen, het terrein leent zich daartoe niet goed . . .; hier die rivierbocht . . . ja, wel aardig voor de verdediging . . . een bruggenhoofdstelling? . . . neen hier niet logisch, in verband met het wegennet . . .; rivierovergang dan? . . . is voor

de deelnemers wel wat moeilijk...; als ik dit bedekte terrein eens gebruikte voor een omvatting bij een aanval zus of zoo... enzovoorts; zoo „dwaal ik verder over de kaart”, en haal er meestal nog eens een nieuw stafblad bij, en als regel — tenzij er haast bij het werk is — duurt dat „dwalen” heel lang. Want heb ik een aanlokkelijk geval gevonden, dan ga ik daar verder op in, beschouw de verschillende fasen, waarin de zich vormende actie zich zal kunnen afspelen, toets die aan het terrein; ik vraag me telkens af of ik een opvolging krijg van logische gevechtshandelingen, waarvan de behandeling tactisch inzicht, besluitvaardigheid enz. scheppen kan, en ga tevens na op welke wijze ik de oefening moet leiden om dit doel te bereiken. Het resultaat moet zijn, dat ik in gedachten den geheelen gang van het gevecht, doch ook van de oefening, doorloopen heb en ik ten slotte tot een logisch geheel ben gekomen, dat leerrijke momenten scheidt.

Ik kan deze methode niet genoeg aanbevelen, niet alleen uit praktisch oogpunt, doch ook als oefening op zichzelf; doch... men moet er den tijd voor nemen. Begint men een oefening op papier op te zetten, zonder het geheele verdere verloop te hebben overzien, dan komt men veelal tot gedwongen, oneigenlijke toestanden; gaat men hierop door, dan is de kans groot dat de oefening mislukt; begint men aan iets nieuws, dan is er heel wat tijd mede zoek gemaakt; en dat kan zich ettelijke malen herhalen.

Er zijn natuurlijk andere methoden: men kan uitgaan van een bepaald terreingedeelte en hierover zoo lang „dwalen” tot men een uitgangspunt voor een of andere tactische handeling, die zich op dit terrein kan afspelen, heeft gevonden; men kan omgekeerd te werk gaan en het onderwerp vooropstellend, een terreingedeelte uitzoeken waar dit onderwerp tot zijn recht kan worden gebracht. Ik geef echter de voorkeur aan wat ik noemde het „laten dwalen van mijn gedachten over de kaart”, waarbij die gedachten telkenmale en achtereenvolgens van het terrein, via de tactische handeling, naar de eigenlijke oefening gaan. Uiteraard moet men hierbij vrij zijn in de keuze van het onderwerp.

3. Methoden van leiden.

Vooropstellend dat het bepalen van het onderwerp hand in hand dient te gaan met het vaststellen van de wijze, waarop men de oefening zal leiden, zullen wij thans de methoden nagaan, waaruit de leider een keuze kan doen.

Een der minst toegepaste en toch zeer instructieve, is de applicatorische. De leider dient hierbij de geheele oefening zelf tot in details uit te werken. Bij de oefening wordt elk onderwerp dat hij behandelen wil, door hem ingeleid. Hij geeft een beschouwing over de tactische omstandigheden, bespreekt de verschillende manieren waarop het onderstelde geval kan worden opgelost om uiteindelijk zijn oplossing te geven en deze te motiveeren. Deze methode leent zich uitstekend om nieuw uitgekomen tactische voorschriften te behandelen, en vooral om de werking van verschillende diensten (geneeskundigen dienst, dienst van aan- en afvoer, verpleging, gasdienst, enz.) bij de deelnemers op te frisschen. De leider dient er vooral voor te zorgen, dat de oefening niet het karakter krijgt van een voordracht; daartoe moet herhaaldelijk de meening der deelnemers worden uitgelokt en voor zoover noodig, in discussie worden gebracht. Vooral bij applicatorische oefeningen als hier bedoeld is het gewenscht, dat de leider zijn oplossing van de behandelde gevallen, schriftelijk aan de deelnemers uitreikt.

De applicatorische methode leent zich ook uitstekend voor het behandelen

van voorvallen uit de krijgsgeschiedenis; met de keuze van het onderwerp zij men voorzichtig, aangezien zelfs de beste bronnen lang niet altijd een voldoende inzicht geven van de omstandigheden die bij de actie een rol speelden, hetgeen gemakkelijk kan leiden tot onbillijke kritiek en onjuiste conclusies.

Een meer gebruikelijke methode is die, waarbij verschillende deelnemers als commandant van een onderdeel, voor een bepaald geval worden gezet en hiervoor een oplossing geven in den vorm van bevelen aan andere deelnemers, die als ondercommandant bij hun onderdeel zijn ingedeeld en op hun beurt bevelen uitwerken. Helaas levert deze methode zoo dikwijls het navolgende beeld op: *nauwelijks is de oefening begonnen of geruimen tijd ziet men enkele deelnemers met de rechtstreeks aan hen toegevoegden aan het werk; aanvankelijk bestudeeren de overige deelnemers het geval, onderling wordt er fluisterend over gediscussieerd, doch gaandeweg beginnen zij het te vergeten en doen niet veel meer; tot de leider, die nog meer pijlen op zijn boog heeft, eens vraagt „hoe het er mee staat” en weldra de oefening weer op gang wil brengen door het gezegde „nu ja, zeg maar hoe U het doet”.* Een oefening — hoe rijk ook aan aardige, leerrijke momenten — op dergelijke wijze opgezet, draagt de kiem van mislukking in zich. Vermoedelijk zou de leider een beter resultaat hebben verkregen door het „lange” bevel dat hij van enkele deelnemers gevraagd heeft, tevoren te laten maken en dit aan de overige deelnemers vóór den aanvang der oefening te doen uitgeven; ook dan echter zullen voor den leider en een deel der deelnemers nog gedwongen rustpauzen intreden, die storend werken op het vlotte verloop van de oefening. Om dit te voorkomen kan de regie zoo geregeld zijn, dat terwijl een gedeelte der ondercommandanten werkt op het bevel van hun chefs, deze laatsten door een vervolg op de onderstelling of een nieuwe opdracht, opnieuw aan den arbeid worden gezet; van tijd tot tijd wordt dan de eigenlijke oefening geschorst, teneinde het voorafgaande gedeelte te bespreken. Ook kan men den opzet zoodanig regelen, dat de actie gevoerd wordt door twee hoofdonderdeelen en de deelnemers in twee ploegen verdeeld worden; terwijl de eene ploeg werkt, worden de handelingen van de andere ploeg besproken en zoo verder afwisselend. Behalve dat een dergelijke regie het beschikbaar zijn van twee nabijgelegen lokalen vordert, eischt zij een zorgvuldig berekende tijndeling, waaraan vast de hand moet worden gehouden; uiteraard vergt zij bovendien een voortdurend zeer groote inspanning van den leider.

De methode die het aangenaamste, leerrijkste verloop waarborgt, is die, waarbij alle deelnemers voortdurend in actie zijn, in betrekkelijk snel tempo telkens voor nieuwe toestanden of gevallen geplaatst worden, nu en dan onderling met elkander in contact komen voor het geven van bevelen, het verkrijgen of verstrekken van inlichtingen, adviezen, enz. Het spreekt vanzelf dat de oefening zich hiertoe moet leenen, een gelegenheid om er nogmaals op te wijzen, dat bij het opzetten hiervan, de te behandelen stof en de wijze van behandelen tegelijk onder oogen moeten worden genomen.

Door toepassing van de hierbedoelde manier van leiden eener oefening wordt verkregen, dat de deelnemers zich veel gemakkelijker en veel beter in den toestand en de tactische omstandigheden indenken, waardoor de belangstelling en ambitie in sterke mate worden opgewekt. De opzet levert voor den leider geen grotere moeilijkheden op dan bij het volgen van een andere methode; het is wellicht nog gemakkelijker. Hij moet echter — om deze methode te kunnen toepassen — uitgaan van een toestand, waarin beide

partijen reeds in vrij nauw contact tot elkander staan en waarbij vele onderdeelen tegelijk betrokken zijn. Het aantal dezer onderdeelen moet in overeenstemming zijn met het aantal ploegen die bij de oefening gevormd kunnen worden, elk, voor zoover noodig, bestaande uit een commandant en toegevoegden, c.q. ook van andere wapens. Ten einde de commandanten, bij het treffen van hun maatregelen, niet te zeer afhankelijk te doen zijn van de bevelen, enz. van andere deelnemers, is het gewenscht dat zij allen beschouwd worden te staan onder het bevel van chefs, die allen in den persoon van den leider vereenigd zijn; noodzakelijk is dit laatste echter niet; wel wordt de regie veel moeilijker, indien men een gedeelte der deelnemers, in hiërarchisch verband tot elkander brengt.

Bij oefeningen als hier bedoeld, gaan de commandanten, met de hun toegevoegden aan afzonderlijke tafels gezeten, onmiddellijk aan het werk. Is het niet mogelijk — in verband met het gedacht verloop van de actie — enkelen hunner reeds bij het begin van de oefening in een toestand te plaatsen, waar een handeling hunnerzijds uit zou moeten voortvloeien, dan kan het zijn nut hebben dezen op te dragen, op schrift vast te leggen welke maatregelen zij genomen zouden hebben in den toestand, waarin hun onderdeel bij den aanvang van de oefening gedacht wordt, dan wel hoe zij zich verschillende diensten — aan- en afvoer, geneeskundige dienst, enz. — ten behoeve van hun onderdeel geregeld denken, er kunnen detailschetsen gevraagd worden, enz.

De deelnemers kennen, uit de aan andere deelnemers verstrekte opdracht, slechts datgene wat zij in werkelijkheid ook zouden moeten weten; wat zij daaromtrent, gedurende de actie, verder dienen te vernemen, moet voortvloeien uit de bevelen, berichten, enz., die zij van de andere commandanten ontvangen.

Dit doorgeven van bevelen, berichten, enz. geschiedt echter steeds via den leider, ook, wanneer deze in de werkelijkheid telefonisch verzonden zouden worden. De leider fungeert dus, als het ware, als berichtencentrale; hij heeft dan ook voortdurend het heft in handen, doordat hij de bevelen, enz. eerst doorgeeft, wanneer hij het oogenblik — hetzij uit tactische overwegingen, hetzij uit oogpunt van regie — daarvoor geschikt acht. Bovendien blijft hij voortdurend op de hoogte van den gang van zaken, zoodat hij bij machte is, voor het geval de oefening een ongewenscht verloop zou krijgen, de deelnemers die hiervan de oorzaak zijn, door het verstrekken van nieuwe opdrachten, of door hen voor een wijziging in den gedachten toestand te stellen, weer in het gareel te brengen. Het is daarom ook noodig, dat hij mededeeling ontvangt van het voornemen van een commandant met zijn ondercommandanten een bespreking te houden, mondelinge bevelen uit te geven, enz.; de leider bepaalt dan het tijdstip waarop de bijeenkomst plaats heeft en luistert toe, om, zoo noodig daarna, als hiervoor bedoeld, in te kunnen grijpen.

De oefening, volgens deze methode geleid, nadert zeer sterk het karakter van een kaderverbindingsoefening, doch biedt hiertegenover groote voordeelen:

in plaats van het groote aantal lokalen voor de verschillende commando-posten benoodigd, kan met één groot lokaal — liefst met een nevenzaaltje voor mondelinge bevelsuitgifte, enz. — worden volstaan; alle commando-posten zijn hier vereenigd en behoeven elkander niet te hinderen;

een telefoonnet, dat meestal expresselijk voor de verbindings-oefening moet worden aangelegd, kan achterwege blijven; behalve het onvermijdelijke papier, kaarten, enz. is slechts carbonpapier benoodigd, o.m. omdat de leider van alle schrifturen noodzakelijk een afschrift moet ontvangen;

verbindingspersoneel, ordonnansen, enz. zijn niet benodigd; tijdens de eigenlijke kaderverbindingsoefening is de leiding nagenoeg geheel uitgeschakeld en moet deze zich meestal bepalen tot het op tijd uitgeven van vervolgen op de onderstelling, nieuwe opdrachten, enz.; de leider kan het verloop niet volgen; hij weet meestal niet op welke commandoposten men overkropt is met werk of . . . niets te doen heeft; loopt de oefening ergens vast, is er een kleine fout bij de regie ontstaan, dan ontdekt de leider dit meestal te laat en is redres niet meer mogelijk of sticht deze elders verwarring; deze zeer ernstige bezwaren kunnen geheel worden ondervangen bij het hier naar voren gebrachte systeem; uiteraard vereischt de toepassing een zekere handigheid van den leider, om voortdurend op de hoogte te blijven van den gang van zaken, ontvangen bevelen, enz. op de door hem gewenschte tijdstippen door te geven, ja, soms berichten, enz. achter te houden; de leider kan zich daartoe enkele handige helpers toevoegen; een dezer moet de binnenkomende stukken van een doorlopend nummer en het tijdstip van ontvangst (het werkelijk uur) voorzien, ten behoeve van de bespreking; hierdoor kan de leider steeds den tijdsduur nagaan die voor het maken van bevelen, het reageeren hierop, enz., noodig was;

ten slotte is het houden van de eindbespreking in het behandelde systeem gemakkelijker dan bij de verbindingsoefening, doordat de leider reeds tijdens de oefening een overzicht verkreeg van het verloop en niet eerst een chaos stukken te ordenen heeft, om daarna dat verloop op te bouwen en te bestudeeren; het is echter niet het grootere gemak dat ik als voordeel wil noemen, doch hetgeen hieruit voortvloeit: ik acht het toch voor beide soorten oefeningen een besliste eisch, dat de eindbespreking zoo spoedig mogelijk gehouden wordt; de deelnemers hebben meestal in een soort roes gewerkt en hebben na afloop slechts een flauw beeld van de verschillende toestanden waarvoor zij geplaatst werden en de wijze waarop zij hierop reageerden; onder die omstandigheden is het zeer begrijpelijk dat alles spoedig vervaagt, met als gevolg dat de eindbespreking, indien deze enkele dagen later wordt gehouden, moeilijk gevolgd kan worden; bij de behandelde methode kan de bespreking zeer spoedig volgen; bij de kaderverbindingsoefeningen is dit vrijwel onmogelijk.

Ik meen hiermede voldoende op de aangegeven methode te zijn ingegaan; dat ik haar zoo uitvoerig behandelde, volgt uit de groote waarde die ik eraan hecht, ten aanzien van het tegemoetkomen aan het verbeeldingsvermogen van de deelnemers, het ontwikkelen van tactisch inzicht, het ontplooiën van besluitvaardigheid, het opwekken van ambitie.

Nog een enkel woord over een hoe langer hoe meer in onbruik geraakte methode, n.l. die, waarbij de deelnemers in twee partijen worden verdeeld en de eene partij te reageeren heeft op de maatregelen — voor zoover deze hem bekend worden — door de tegenpartij genomen en omgekeerd. Terecht zegt het Oefenvoorschrift hieromtrent (punt 232) dat hierdoor een natuurlijk en niet te schematisch verloop van de oefening in de hand wordt gewerkt; doch hierin wordt ook geduid op het zich voordoen van de mogelijkheid, dat „een beslist verkeerde handeling met goeden uitslag wordt bekroond, omdat de tegenpartij evenzeer of nog meer in gebreke blijft”. En nu moge de leider nog zoo helder aantoonen dat door de eene partij „beslist verkeerd” gehandeld werd, dat de andere partij „evenzeer of nog meer in gebreke bleef”, eerstbedoelde partij zal zich toch min of meer „bekroond” achten; en de andere? Och, die zal met de kritiek op de tegenpartij stellig meegaan en daaraan wijten dat zij zelf in gebreke bleef . . .!

De leiding dezer soort oefeningen is moeilijk, doordat er zoo weinig te leiden valt; zij moet zich vrijwel bepalen tot het overbrengen van een gedeelte van hetgeen door de eene partij gedaan is, naar de andere; laat de leider zich verleiden in de tactische maatregelen in te grijpen, dan is het karakter van de oefening geschaad.

Ik meen thans van de verschillende methoden die toegepast kunnen worden bij het leiden van kaderoefeningen op de kaart, te kunnen afstappen, al zijn natuurlijk nog andere systemen uit te denken. Het bepalen van de keuze is veelal een kwestie van karakter: een vlot, energiek iemand, blij verantwoordelijkheid te dragen, zal die methode kiezen welke de meeste spanning en actie verzekert; de bedachtzame en minder energieke zal zich meer aange-trokken voelen tot een methode die de applicatorische nadert.

(Wordt vervolgd).

NIEUWE UITGAVEN

Operative Entschlusse gegen einen an Zahl überlegenen Gegner. ERLAUTERT AN KRIEGSGESCHICHTLICHEN BEISPIELEN. F. VON RABENAU, Oberst und Kommandant der Festung Breslau. Berlijn, 1935, E. S. MITTLER & SOHN. Prijs R.M. 2.50.

Het onderwerp van dit, 86 blz. tellende, boekje wekt onmiddellijk onze belangstelling aangezien de landsverdediging van een klein land nu eenmaal het nemen van beslissingen als vorenbedoeld dikwijls zal noodig maken. Hoewel Schr. meer het oog blijkt te hebben op een Staat, die, temidden van „ein Welt von Feinden”, besluit de Gordiaansche knoop door een offensieven zwaardhouw te klieven, dan op een mogendheid in omstandigheden als de onze, bevat de inhoud toch veel, dat ook voor ons van belang is. Al ware het maar om te zien, hoe men een Gordiaansche knoop denkt te klieven.

In het boekje worden vijf voordrachten openbaar gemaakt uit een reeks, die Kolonel VON RABENAU in den winter van 1933/34 aan de Universiteit te Breslau heeft gehouden. De eerste bevat „Die Elemente des Entschusses”, de vier volgende bevatten elk een toegepast voorbeeld uit de oorlogen van FREDERIK DE GROOTE, den Bevrijdingsoorlog tegen NAPOLEON en den Wereldoorlog.

Als grondbeginsel van den aanval op een numeriek sterkere tegenpartij brengt Schr. het volgende naar voren: „De zwakkere moet de vernietigingsgedachte niet alleen niet opgeven, voor hem is zij de eenige reddingsmogelijkheid. Voor zoo'n slag moeten daarom alle krachten met de uiterste consequentie op de beslissende plaats worden samengetrokken. Deze beslissende plaats kan slechts een vleugel zijn. Hieruit vloeit voort, dat de redding voor een zwakkere daarin ligt, dat hij met het uiterste aan krachten 's vijands flank diep omvat. Daaruit valt weder af te leiden, dat hij op het overige front-gedeelte tot de verdediging moet overgaan.” Het in front willen „binden” van een tegenstander door ook aldaar offensief te worden, acht Schr. in den regel onmogelijk. „Wir können vielleicht der entscheidungslosen Front nicht einmal die Kräfte lassen, die zu einem selbst erfolglosen Angriff hinreichen. Wir müssen die Führung des armen Mannes treiben. Ich glaube, dass wir an den nicht entscheidenden Stellen die Kräfte bis zur Unwahrscheinlichkeit schwächen und spannen müssen.”

Het is merkwaardig, dat de denkbeelden van Schr. een groote mate van overeenkomst vertoonen met die, welke in *De Militaire Spectator* 1925 en 1930 door X. — als hoedanig wij thans wel den kapitein van den Genera'len Staf P. M. H. TIELENS mogen noemen — werden ontwikkeld.

Wij bevelen aan deze artikelen gelijktijdig met de studie van Kolonel VON RABENAU nog eens ter hand te nemen. Zoowel tactisch als strategisch biedt een en ander rijke stof ter overdenking. In laatstbedoeld opzicht vooral, indien men bedenkt dat Nederland in een West-Europeesch conflict wel steeds op den vleugel van beide partijen zal liggen.

ONVOORZICHTIG DRAADLOOS SEINEN LEIDT TOT CATASTROPHEN (EEN FRAPPANT VOORBEELD UIT DEN WERELDOORLOG)

DOOR A. DE VRIES,
Majoor der infanterie.

Beginnen wij ons epistel met eenige bepalingen te geven uit de Nederlandsche voorschriften.

Pt. 13 Voorschrift Verbindingsdienst zegt:

„Ten gevolge van de radiowerking naar alle richtingen moeten maatregelen genomen worden . . . , zoomede tegen afluisteren door den vijand (vercijferen).”

Voorschrift Geheime Berichtenwisseling vermeldt in punt 1:

„Alle verbindingen kunnen een gevaar vormen voor eigen troepen, indien niet steeds rekening wordt gehouden met de mogelijkheid, dat de aan deze verbindingen toevertrouwde berichten door onbevoegden worden opgevangen —”

en in punt 2 heet het:

„Het gevaar, dat zou kunnen voortspruiten uit het onbevoegd opvangen der eigen berichten, moet worden gekeerd, deels door het gebruik van geheimschrift, deels door maatregelen, welke op andere wijze beoogen de mogelijkheid van opvangen zooveel mogelijk te beperken —”.

Punt 7 geeft dan duidelijk aan:

„— Verreweg het meest is dit gevaar te duchten in het radioverkeer en wel voornamelijk van de zijde van den vijandelijken luisterdienst —.”

Punt 13 preciseert reeds nader:

„— Onafhankelijk van den afstand tot den vijand mag — behoudens in het geval voorzien in de laatste zinsnede van punt 10 ¹⁾ geen bericht, waaruit de tegenpartij eenig nut kan trekken (over aflossingen, verliezen, eigen troepenopstelling, enz.) in klaar schrift of open code per radio worden gezonden —.”

Even verder lezen we:

„Gebruik van schuilnamen en oproepseinen is verplicht in het radioverkeer te allen tijde —.”

Ook punt 39 geeft ons een aanwijzing:

„Bij de toewijzing van golflengten of series van golflengten geldt als leidend beginsel, dat zij door regelmaat den vijand geen inzicht mag geven in de samenstelling en in de indeeling van de strijdmachten —.”

Het Voorschrift Berichtenwisseling doet ook nog een duit in het zakje door in punt 24 te bepalen:

„— De vercijfering en ontcijfering van berichten (ook van dienstberichten) geschiedt door daarvoor afzonderlijk in de staven van de commandanten aangewezen personeel —”

¹⁾ Dit is als snelheid gaat boven geheimhouding. (Schr.).

Tot slot halen wij nog aan punt 55 van dit voorschrift:

„De radioberichtenwisseling staat meer dan eenig andere berichtenwisseling aan af luisteren door den vijand bloot.

Ter bemoeilijking van 's vijands luister- en peildienst moet een stipte, snelle overbrenging van zoo kort mogelijke berichten worden geëischt, terwijl niet meer energie mag worden gebruikt, dan voor een goede overbrenging strikt noodzakelijk is.”

Wij bezitten hierin een aantal bepalingen, die geheel „up to date” zijn te achten en die nog geen van alle hun nut hebben verloren.

Het is ons niet bekend, of in den grooten wereldoorlog het Russische leger een dergelijk stel bepalingen kende; maar dit is zeker, dat, als de Russen die bepalingen mochten gehad hebben, zij er geenszins naar gehandeld hebben. Het nut dier bepalingen zullen we thans belichten aan de hand van een zeer bekende episode uit den strijd om Oost-Pruisen, welke voor de Russen leidde tot de débâcle van Tannenberg.

Zij, die het bovenstaande met aandacht gelezen hebben, zullen in staat zijn de grove fouten, welke de Russische draadlooze berichtgeving maakte, zelf aan te geven. Dat de Duitschers van die fouten een dankbaar gebruik wisten te maken, moge uit het artikel blijken. Wij kunnen daaruit afleiden, dat de Deutsche luister- en peildienst bij de staven der groote troepeneenheden feilloos heeft gewerkt.

En thans dus een stukje krijgsgeschiedenis.

Op den 28 Juni 1914 werd de Oostenrijksch-Hongaarsche troonopvolger te Serajewo vermoord, waarop als gevolg daarvan Oostenrijk-Hongarije op 23 Juli een ultimatum richtte aan de Servische regeering, hetgeen deze regeering onvoldoende beantwoordde. Op 28 Juli verklaarde daarop Oostenrijk aan Servië den oorlog.

De booze geesten waren losgelaten. Verdragsverplichtingen van de in twee kampen verdeelde mogendheden leidden tot algemeene uitbreiding van het conflict en daarmede tot den wereldoorlog.

De Russen rukten met twee legers Oost-Pruisen binnen.

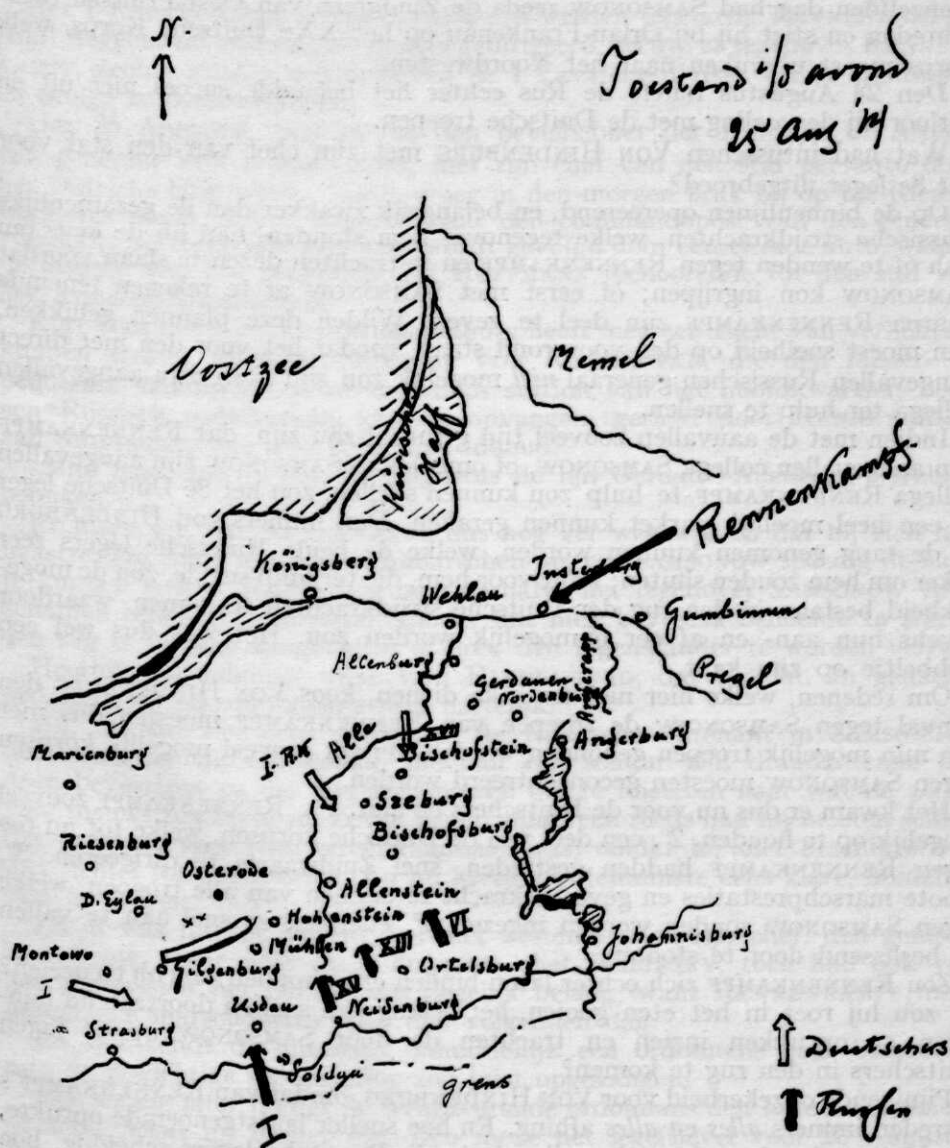
Het eerste Russische leger, het zoogenaamde Njemenleger, komende uit het Oosten, stond onder bevel van **RENNENKAMPF**. Het overschreed de Oostgrens. Het tweede Russische leger, het zoogenaamde Narewleger, komende uit het Zuiden, stond onder bevel van **Samsonow**. Het overschreed de Zuidgrens van Oost-Pruisen (zie schets).

Beide legers stonden onder bevel van den commandant van den z.g. N.W.-staf, den generaal der cavalerie **SHILINSKY**.

Hun taak was, het Deutsche 8e leger, waaraan de bescherming van Oost-Pruisen opgedragen was, van den Weichsel af te snijden en het in de Oostzee te dringen.

Daar het Deutsche operatieplan voor een veldtocht op twee fronten inhield, om eerst in het Westen een beslissing te bevechten tegen Frankrijk, ten einde zich daarna met volle kracht tegen Rusland te kunnen wenden, had men tegen de Russen slechts geringe krachten kunnen opstellen. Dientengevolge moest men zich in Oost-Pruisen voorloopig tot het strategisch defensief bepalen.

Het was dus geen gemakkelijke taak, welke den commandant van het 8e Deutsche leger, den generaal **VON PRITTWITZ**, opgedragen was tegen de in aantal zoozeer overmachtige Russische strijdkrachten.

Het eerst kreeg hij het aan den stok met RENNENKAMPF, met wien hij slag leverde bij Gumbinnen. Hij moest daarbij den Russen het gevechtveld laten en zich achterwaarts terugtrekken. In zijn opvattingen pessimistisch, was hij naar de inzichten van de „Oberste Heeresleitung” niet „the right man in the right place”. Op hoog bevel moest hij daarom zijn taak overdragen aan den generaal VON HINDENBURG, met als chef van den staf den generaal LUDENDORFF.

Op den 23 Augustus troffen beide generaals elkaar bij Marienburg in West-Pruissen. Aldaar namen zij de leiding van het 8e leger op zich. Op

dienzelfden dag had SAMSONOW reeds de Zuidgrens van Oost-Pruissen overschreden en stiet hij bij Orlau-Frankenau op het XXe Deutsche Korps, welk korps moest uitwijken naar het Noordwesten.

Den 24 Augustus buitte de Rus echter het behaalde succes niet uit en verloor hij de voeling met de Deutsche troepen.

Wat had intusschen VON HINDENBURG met zijn chef van den staf voor het 8e leger uitgebroed?

Op de binnenlijnen opereerend, en belangrijk zwakker dan de gezamenlijke Russische strijdkrachten, welke tegenover hem stonden, had hij de keus om zich óf te wenden tegen RENNENKAMPF en te trachten dezen te slaan vóórdát SAMSONOW kon ingrijpen; óf eerst met SAMSONOW af te rekenen teneinde daarna RENNENKAMPF zijn deel te geven. Wilden deze plannen gelukken, dan moest snelheid op den voorgrond staan, zoodat het voor den niet direct aangevallen Russischen generaal *niet* mogelijk zou zijn *tijdig* zijn aangevallen collega ter hulp te snellen.

Indien met de aanvallen zooveel tijd gemoeid zou zijn, dat RENNENKAMPF zijn aangevallen collega SAMSONOW, of omgekeerd SAMSONOW zijn aangevallen collega RENNENKAMPF te hulp zou kunnen snellen, zou het 8e Deutsche leger in een heel moeilijk parket kunnen geraken. Dan immers zou HINDENBURG in de tang genomen kunnen worden, welke de beide Russische legers zeer zeker om hem zouden sluiten; want voor hem, die ter hulp snelde, zou de mogelijkheid bestaan in den rug der Deutsche strijdkrachten te komen, waardoor tevens hun aan- en afvoer onmogelijk worden zou. Het was dus wel een dubbeltje op zijn kant.

Om redenen, welke hier niet ter zake dienen, koos VON HINDENBURG den aanval tegen SAMSONOW; de troepen van RENNENKAMPF moesten dus met zoo min mogelijk troepen gebonden worden, terwijl zooveel mogelijk korpsen tegen SAMSONOW moesten geconcentreerd worden.

Het kwam er dus nu voor de Duitschers op aan: 1°. RENNENKAMPF zooveel mogelijk op te houden, 2°. een deel van de Deutsche korpsen, welke tot nu toe tegen RENNENKAMPF hadden gestreden, snel Zuidwaarts te dirigeren, 3°. groote marschprestaties en gevechtskracht te eischen van alle troepen, welke tegen SAMSONOW zouden worden ingezet, 4°. energiek en snel aan te vallen en beslissend door te stooten.

Zou RENNENKAMPF zich echter laten binden en ophouden; zou hij treuzelen? Of zou hij roet in het eten gooien, het belang van snel en doortastend handelen en oprukken inzien en trachten de door SAMSONOW op te jagen Duitschers in den rug te komen?

Pijnigende onzekerheid voor VON HINDENBURG, omdat van RENNENKAMPF's optreden immers *alles* en *alles* afhing. En hoe sneller laatstgenoemde oprukte, hoe kleiner de afstand werd, welke de beide Russische legers scheidde, hoe beter zij zouden kunnen samenwerken.

VON HINDENBURG maakte nu, om SAMSONOW beslissend te slaan, het volgend operatieplan.

Rekening houdend met het feit, dat SAMSONOW in Noordelijke richting oprukte en het Ie Deutsche korps (commandant de generaal FRANÇOIS) ten Westen van de algemeene Russische opmarsrichting uitgeladen moest worden, besloot VON HINDENBURG SAMSONOW uit het Noorden en het Noordwesten aan te grijpen. Het Ie Deutsche korps (vleugelkorps) moest dan uit Westelijke richting aangrijpend, de Russische linkerflank omvattend aanvallen, en doorstootend richting Neidenburg, de beslissing brengen.

Het I Reserve-korps en het XVII korps werden tegenover RENNENKAMPF's front weggehaald en naar het Zuiden gedirigeerd, terwijl er tegenover RENNENKAMPF slechts zouden achterblijven de I Cavalerie-divisie, eenige landweeren en eenige landstormtroepen.

Den 25 Augustus zien we nu den bevelhebber der Duitsche 8e Armee, den generaal VON HINDENBURG, met zijn chef van den staf per auto door het Duitsche land rijden. Reeds vroeg in den morgen brak hij op uit Riesenburg, ten einde zich te begeven naar den commandopost van den generaal FRANÇOIS bij Montowo. Zijn auto wordt gevolgd door een tweede auto, waarin de overste van den generalen staf HOFFMANN, behoorende tot den staf van het Armeeoercommando.

Kort voor het opbreken uit Riesenburg heeft men een zucht van verlichting kunnen slaken, want de luitenant VON RICHTHOFEN, die den luister- en peildienst verzorgde bij het draadloos station van het hoofdkwartier, heeft een Russisch radiobericht kunnen opvangen, gericht door RENNENKAMPF aan SHILINSKY, van den volgenden inhoud:

„Mijn leger zal op den 26 Augustus de lijn Gerdau—Allenburg—Wehlau bereiken.”

Er bleek uit, dat RENNENBERG dus nog ver weg was en dat hij zich niet haastte. Hij rukte dus niet in ijlmarschen op, om SAMSONOW spoedig de hand te kunnen reiken. Rustig kon men derhalve het tegenover SAMSONOW voorgenomen offensief doorzetten, zonder dat men bevreesd behoefde te zijn in den rug te worden aangevallen of door den tegenstander te worden verrast.

Heerlijk buitenkansje voor VON HINDENBURG, dat bericht. In gedachte bedankte hij RENNENKAMPF heel hartelijk.

Hij, die dat eveneens deed, was de Russische luitenant in SAMSONOW's hoofdkwartier bij Cstrolenka, die aan een schuur zijn draadantenne had doen bevestigen en die was aangewezen om te luisteren naar wat de aether voor nieuws zou brengen. Zeven malen achtereen reeds had hij moeten seinen, dat codetaal voor hem onverstaanbaar was, omdat hij niet beschikte over den sleutel tot ontcijfering. En nu kreeg hij tenminste eens klare, duidelijke taal te hooren.

En al was nu het bericht wel niet bestemd voor zijn chef, den generaal SAMSONOW, maar voor diens hooger chef SHILINSKY, toch had ook voor het Narewleger het bericht wel degelijk belang, want RENNENKAMPF meldt immers de marschdoelen voor den volgenden dag.

En dus zendt de luitenant onmiddellijk een ordonnans naar SAMSONOW met de gewichtige mededeeling zoo juist opgevangen.

Een weinig later brengt de terugkeerende ordonnans den luitenant opnieuw in actie, want hij brengt met zich mede het legerbevel voor 26 Augustus, dat voor de korpsen is bestemd.

En dus trilt het opnieuw door den ether als volgt:

„Het 2e leger zal op 26 Augustus voorwaarts gaan naar de lijn Allenstein—Osterode, met de hoofdmachten der korpsen aldus opgesteld: XIII korps de lijn Glimmendorf—Kurken, XV korps Nadrau—Paulsgut, XXIII korps Michalken—Gross Gardienen. I korps blijft in de omgeving van Usdau.”

Terwijl de generaal VON HINDENBURG met zijn beide auto's zich spoedt naar den commandopost van generaal FRANÇOIS, luisteren aan de Duitsche radioposten de daarvoor aangewezen officieren van den luister- en peildienst. En zoo kan het gebeuren, dat hun oogen stralen van vreugde, omdat hun luisteren succes heeft, en zij in klare taal een bericht van SAMSONOW, bestemd

voor zijn korpscommandanten, opvangen en verstaan, luidende: „ Het 2e leger zal op 26 Augustus voorwaarts gaan naar de lijn Allenstein—Osterode, enz. enz.”

Met moeite werd de commandant van het Duitsche 8e leger bij zijn auto-tocht tot staan gebracht. In het plaatsje Rosenberg, waar VON HINDENBURG moest passeeren, werd een ritmeester aan de telefoon geroepen. Hij kreeg de opdracht de auto's, als zij passeerden langs den straatweg naar Duitsch Eylau, aan te houden, ten einde den legercommandant een hoogst gewichtig telegram te kunnen overhandigen. Het gelukt; en het blijkt den generaal LUDENDORFF, dat alweer de luitenant VON RICHTHOFEN een hoogst belangrijk Russisch radiobericht heeft kunnen opvangen, dat onvercijferd werd verzonden, luidende: „ Het 2e leger zal op 26 Augustus voorwaarts gaan naar de lijn Allenstein—Osterode, enz. enz. enz.”

Treurig, maar waar; althans treurig voor de Russen, niet voor VON HINDENBURG. Volkomen was hij thans ingelicht; de plannen van den vijand waren voor hem als een open boek. Wat kon men meer wenschen? De bevelhebber van het 8e Duitsche leger was hiermede volkomen klaar. Nu behoefde het Ie Duitsche korps (FRANÇOIS) niet hals over kop aan te grijpen, zonder dat het nog beschikte over zijn zware artillerie en nog voordat het volkomen was uitgeladen uit de treinen, waarmede het was aangevoerd. Het staat immers niet te vreezen, dat de Russen reeds heden het XXe korps aanvallen zullen, want het Ie Russische moet blijven in de omgeving van Usdau. Zouden zij wel het XXe korps aanvallen, dan was dat leelijk geweest, daar het Ie nog maar met de helft, ja zelfs de kleinste helft, zou hebben kunnen steunen, in verband met de nog in gang zijnde uitlading. Zij zouden dan allicht het XXe korps in een hachelijke positie hebben kunnen dringen.

Gelukkig zijn de marschdoelen der Russen dus niet zoover vooruitgeschoven, dat er aanraking met de Duitsche linie al dadelijk behoefde gevreesd te worden.

Rustig kon men thans met FRANÇOIS het aanvalsplan bekijken en bespreken, welk plan als volgt luidde:

FRANÇOIS moest den tegenover hem staanden vijand frontaal aangrijpen, omdat op dezen vleugel de Rus reeds naar het Westen was ingezwenkt. Hij moest dit doen met Ie korps en met 5e Landweerbrigade. Hij moest hiermede bereiken, dat de vijand van zijn rugwaartsche verbinding werd afgesneden. Verder moest hij over Neidenburg naar het Oosten doorstooten. Tegelijkertijd moesten op den anderen vleugel generaal VON MACKENSEN en generaal VON BELOW met het XVIIe en het Ie Reservekorps van het Noorden aanvallen en den Russischen rechtervleugel indrukken. Uit deze voorgenomen dubbele omvatting moest, als het geluk den Duitschen troepen mee was, de omsingeling voortkomen die tot vernietiging leiden zou.

Aan FRANÇOIS werd meegedeeld, dat uit Sleeswijk-Holstein ook de L.W.-divisie VON DER GOLTZ in aantocht was. Deze zou na aankomst ook op den rechtervleugel worden benut, terwijl met haar verschijnen aldaar tegen den 27en kon gerekend worden.

Wij zullen het verloop van den slag niet verder volgen. De resultaten verkregen bij de omsingeling van Tannenberg zijn genoegzaam bekend. Tienduizenden Russen geraakten in krijgsgevangenschap. SAMSONOW schoot zich een kogel door het hoofd.

Schitterend was het succes, dat VON HINDENBURG behaalde, dank zij RENNENKAMPF, die niet marcheerde, maar werkeloos bleef.

Dat de Duitsche bevelhebber zoo volkomen zijn plannen kon ten uitvoer leggen, dankte hij voor een deel ook aan den Russischen draadloozen dienst.

Putten wij Nederlandsche militairen hieruit de les, dat het zaak is ervoor te zorgen, dat in onze staven de mannen aanwezig zijn, in staat berichten te vercijferen en te ontcijferen, zooals punt 24 van ons Voorschrift Berichtwissing dit wenscht en aangeeft.

Een beschrijving van den slag bij Tannenberg komt voor in de Juli- en Augustusnummers 1934 van de Berliner Illustrierte Zeitung, waaraan wij veel ontleenden.

NIEUWE UITGAVEN

Das Gebrauchspferd und seine Ausbildung. Beiträge zum richtigen Verständnis der Reitvorschrift, door Oberst a.D. HANS VON HEYDEBRECK. Uitgave E. S. MITTLER & SOHN 1935. Prijs R.M. 1.50.

De africhting van het „Gebruikspaar” staat heden meer dan ooit in het middelpunt van de belangstelling, waarbij onder „gebruik” in de eerste plaats gedacht wordt aan de bruikbaarheid van het paard bij het rijden door het terrein en over hindernissen. Vooral voor de deelname aan internationale Concoursen is het van het grootste belang de mogelijkheden van paard en ruiter zoowel op hindernissen als in het terrein tot een zoo hoog mogelijk peil op te voeren.

Zooals in vele landen, gingen in den laatsten tijd ook in Deutschland stemmen op of het tot op heden gevolgde africhtingssysteem niet als verouderd moest worden beschouwd en als zoodanig door een meer moderne wijze van werken diende te worden vervangen.

De Oberst von HEYDEBRECK en de Generaal von JOSIPOVICH geven nu naar aanleiding van deze vraag in bovenvermeld werkje een uitvoerige beschouwing, waarbij resp. door hen een antwoord wordt gegeven op de vragen: „Kunnen naar de beginselen der dressuur van het thans geldende Reitvorschrift moderne Gebruikspaarren worden afgericht?” en „kunnen wij bij de africhting van moderne Gebruikspaarren de dressuur missen?”

Beide schrijvers, wier meeningen voor een groot deel worden gedeeld door de opvattingen aan de Rijsschool te Hannover, beantwoorden deze vragen bevestigend, waarbij de nadruk wordt gelegd op het feit, dat tot op heden in Deutschland de wijze van africhting omschreven in het Reitvorschrift zeer dikwijls verkeerd werd begrepen en toegepast, waartoe enkele zinsneden en figuren in den tekst hun inziens wel eenige aanleiding gaven. Beide schrijvers komen tot de omschrijving van de meest gewenschte houding van het terrein- en springpaard, waarbij mond en heup vrijwel op één rechte horizontale lijn zijn gelegen en waarbij het paard in zijn natuurlijk evenwicht aan den teugel met de neus voor de loodlijn gaat, een houding welke tevens de basis moet vormen voor alle eventueele verdere dressuur. Het verkrijgen van een goed aan den teugel gaand paard dat zich in deze juiste houding beweegt is de taak van de africhting, waarbij dan tevens een groote plaats dient te worden ingeruimd voor het terreinrijden, hetwelk hiermede behoort samen te gaan. Voor verdere studie van dit zeer actueele onderwerp, waaruit blijkt dat men ook in Deutschland vele verouderde opvattingen tracht te bestrijden, wordt een nadere bestudeering van dit belangwekkend boekje ten zeerste aanbevolen.

L. W. T. C.

OMZWERVINGEN OP HET GEBIED DER LUCHTVERDEDIGING.

In De Militaire Spectator van Maart 1935, No. 3, is verschenen het artikel „Omzwervingen op het gebied van de luchtverdediging”, door W. F. SILLEVIS, kolonel der artillerie, welk artikel wegens plaatsgebrek zeer geruimen tijd op plaatsing heeft moeten wachten.

Om eventueel misverstand te voorkomen, heeft de schrijver ons verzocht er op te wijzen, dat dit artikel reeds in 1933 geschreven is.

ÉÉN JAAR LUCHTBESCHERMINGSPRAKTIJK

DOOR A. H. J. L. FIÉVEZ,
Eerste-luitenant der infanterie.

Langen, zeer langen tijd is het in Nederland met den luchtbeschermingsdienst bij „Aanwijzingen”, „Leidraden” en „theorie” gebleven. In tegenstelling met het buitenland, „geloofde men het hier wel”. Bovendien trokken de profeten van het „Londen in twintig minuten van den aardbodem verdwenen” van stad tot stad, alom verkondigend, dat er „tòch niets tegen te doen was”. De naïevelingen, die wezen op het onjuiste en gevaarlijke van deze opvatting en aandrongen op een actieve beoefening van de luchtbescherming liet men praten. Men maakte zich niet druk, waarom zou men ook!

Totdat, eindelijk, in 1933 een energieke stoot de steen aan het rollen bracht. 1 October van dat jaar durfde Winterswijk het aan als eerste in den lande een groote gemeentelijke luchtbeschermingsoefening te houden. Het zal altijd de bijzondere verdienste van dit Geldersche grensstadje blijven aan allen het voorbeeld te hebben gegeven.

Want werkelijk begon hier de victorie. In zeer vele gemeenten nam men de organisatie van den luchtbeschermingsdienst daarna krachtig ter hand, de eene gemeente na de andere ging over tot het houden van een oefening. Zelfs werd in September 1934 in Overijssel een groote provinciale luchtbeschermingsoefening gehouden, waaraan meer dan zestig gemeenten deelnamen, terwijl in October een dergelijke oefening werd gehouden in Zuid-Limburg. Daar bovendien in het afgelopen jaar nog de „Studievereniging voor Luchtbescherming” werd opgericht en een nieuw tijdschrift (Luchtgevaar), grootendeels aan de luchtbescherming gewijd, het licht zag, kan ongetwijfeld van een overvloedigen „luchtbeschermingsoogst” worden gesproken.

Door de vele en veelzijdige oefeningen, welke in het afgelopen jaar werden gehouden, kon bovendien veel ervaring worden opgedaan; vooral uit de beide groote oefeningen in Overijssel en Zuid-Limburg viel ruimschoots leering te trekken. Wij meenen goed te doen de belangrijkste opmerkingen, waartoe deze oefeningen ons aanleiding gaven, in dit tijdschrift nog eens naar voren te brengen.

1. „Luchtgevaar aanwezig.”

De beteekenis van dit radiosein wordt nog dikwijls misverstaan. Het wil niets anders zeggen, dan dat „ergens” vijandelijke vliegtuigen boven ons gebied zijn gekomen. Het is uitsluitend een waarschuwing voor de Hdn. Lbd.¹⁾: „Let op! Er zijn vijandelijke vliegtuigen boven ons gebied. Aanstonds zullen

¹⁾ Hd.Lbd. = Hoofd van den luchtbeschermingsdienst (in een gemeente).

wij u er meer van vertellen." *Op dit bericht wordt dus niets gedaan* — alleen wordt in elke gemeente met verscherpte aandacht geluisterd aan het radio-toestel, dat ten bureele van het Hd. Lbd. is opgesteld en worden nadere berichten afgewacht. Indien nu enkele minuten later per radio b.v. wordt uitgezonden: „9 vijandelijke vliegtuigen vlogen te 11.05 over Delfzijl en verdwenen in Westelijke richting”, dan zullen op dit bericht de Hdn. Lbd. in de provinciën Groningen, Friesland en Drente anders moeten reageeren dan die in Zeeland, Noord-Brabant en Limburg. Laatstgenoemden kunnen er zeker van zijn, dat zij van de gemelde vliegtuigen geen last zullen krijgen. Immers indien een bombardement van de Staatsmijn Maurits of van de Moerdijkbrug werd beoogd, zou de vijand niet bij Delfzijl boven ons gebied zijn gekomen. De Hdn. Lbd. in het Zuiden slaken dus een zucht van verlichting *en doen ook verder niets*. In het Noorden echter zal ieder Hd. Lbd. snel moeten overwegen of voor zijn gemeente zoodanig gevaar dreigt, dat de hulpdiensten moeten worden gewaarschuwd of misschien reeds opgeroepen, enkele Hdn. Lbd. zullen op bovenstaand bericht zelfs „luchtalarm” moeten gelasten. Wij komen hierop nog terug.

Met nadruk vestigen wij op dit punt de aandacht. Herhaaldelijk toch ontmoetten wij de meening, dat op het sein „luchtgevaar aanwezig” niet slechts onmiddellijk alle hulpdiensten zouden moeten verzamelen, doch bovendien zelfs de bevolking reeds zou moeten worden gealarmeerd. Een dergelijke handelwijze zou in oorlogstijd fatale gevolgen hebben. Terwijl telkens slechts voor een bepaald landsgedeelte gevaar dreigt, zou men telkenmale in vele honderden gemeenten de bevolking willen alarmeeren, dus: ernstig veront-rusten en bovendien het geheele maatschappelijk leven ontwrichten. Dit op zichzelf reeds enorme bezwaar wordt nog aanmerkelijk vergroot door de zekerheid, dat deze bevolking, na herhaalde malen gealarmeerd te zijn geworden zonder dat ook maar één vijandelijk vliegtuig in de nabijheid is geweest, het „wel zal gaan gelooven”, voor het alarm zal afstompen, er niet meer op zal reageeren, zoodat, wanneer werkelijk een luchtaanval op de hierbedoelde gemeenten zou loskomen, de gevolgen hoogst ernstig zouden zijn.

Dus nogmaals: *het radiosein „luchtgevaar aanwezig” is alleen een attentiesein voor de Hdn. Lbd.*

2. „Luchtalarm.”

Wanneer moet in een gemeente tot het maken van „luchtalarm” worden overgegaan? Hierboven merkten wij reeds op, dat sommigen het moment om luchtalarm te maken al gekomen achtten, zoodra zij het radiosein „luchtgevaar aanwezig” ontvingen. Wij toonden aan, dat deze opvatting beslist onjuist genoemd moet worden. Hoeveel waars er ook in het „safety first” moge liggen, een tè ver doorgevoerd streven hiernaar heeft groter nadeelen dan voordeelen en doet ten slotte de „safety” zelfs totaal teloor gaan (afstompen der bevolking!). Toch is het anderzijds zeer gevaarlijk met het gelasten van „luchtalarm” te lang te wachten.

Bij het bepalen van het juiste moment om „luchtalarm” te gelasten, moet een Hd. Lbd. in het algemeen de volgende factoren in rekening brengen:

- a. *de vliegrichting der vijandelijke vliegtuigen*. Deze kan worden afgeleid uit de opeenvolgende radioberichten.
- b. *de vliegsnelheid der vijandelijke vliegtuigen*.

Theoretisch kan ook deze uit de binnenkomende radioberichten worden berekend; voor de praktijk echter lijkt het ons doelmatiger een gemiddelde

vliedsnelheid als vaste factor aan te nemen; deze moet dan zijn gebaseerd op de kennis, welke men van 's vijands luchtmacht bezit.

- c. *de tijd, noodig voor het overbrengen van het alarmbevel naar de alarmorganen.* Het spreekt vanzelf, dat de „dooide tijd” tusschen „alarmbesluit” en alarm tot het kleinst mogelijke minimum moet worden gereduceerd. Dit is een kwestie van voorbereiding.

- d. *de tijd, welke de bevolking noodig heeft om zich in veiligheid te brengen.* Deze vormt, evenals de tijd bedoeld onder c., voor elke gemeente een vaste factor; door ieder Hd. Lbd. moet hiervoor dus een bepaalde tijdsduur worden aangenomen; in de verschillende gemeenten (grootte stad, klein oud stadje, uitgestrekt dorp; industrie, landbouw) zal deze tijdsduur niet overal even lang zijn.

Dus: indien voor een bepaalde gemeente is aangenomen, dat den inwoners z. m. 6 minuten tijd moet worden gegeven om zich in veiligheid te stellen en indien in deze gemeente 1 minuut zal verlopen tusschen het „alarmbesluit” en het alarm, indien verder de vijandelijke vliegtuigen recht op de gemeente aanvliegen en hun vliedsnelheid op 200 km per uur wordt geschat, dan moet het Hd. Lbd. het „alarmbesluit” zoo mogelijk nemen op het moment, dat de vijandelijke vliegtuigen tot op 24 km afstand van zijn gemeente genaderd zijn. Of, met andere woorden: indien 50 km ten Noorden van zijn gemeente de stad A. ligt en hij ontvangt te 14.08 het radiobericht: „9 vijandelijke vliegtuigen passeerden te 14.02 A. en verdwenen in Z. richting”, dan moet Hd. Lbd. als volgt redeneeren: om 14.02 waren de vijandelijke vliegtuigen te A., dus nog 50 km van onze gemeente verwijderd, nu is het al bijna 14.09, in deze zeven minuten zijn zij — recht op ons toevliëgend — alweer 23 km dichterbij gekomen, over acht minuten kunnen zij dus hier zijn, nu begint het te nijpen, ik gelast: „luchtalarm”.

Gaarne geven wij toe, dat het bovenstaande riekt naar de studeerkamer; ten volle zijn wij ons er van bewust, dat dikwijls het „juiste moment” niet zóó mooi zal kunnen worden bepaald. Wij willen slechts betoogen, dat „luchtalarm” nòch moet worden gegeven op het sein „luchtgevaar aanwezig”, nòch op het moment, dat de vijandelijke vliegtuigen zich reeds boven de gemeente bevinden, terwijl het evenmin op een lukraak daartusschen gekozen oogenblik behoort te worden bevolen.

Indien de radioberichtgeving faalt, blijft er natuurlijk van deze redeneering niets over. „Luchtalarm” kan dan eerst worden gemaakt, zoodra de (liefst op ruimen afstand geplaatste) uitkijk- en luisterposten de nadering der vliegtuigen melden. Hieraan kan echter tegemoet worden gekomen door het organiseeren van interlocale waarschuwingssystemen, elk systeem voor een groep aan elkaar grenzende gemeenten. De Staatsmijnen leverden hiervoor bij de oefening in Zuid-Limburg een uitstekend voorbeeld.

Tenslotte zij hier opgemerkt, dat in kleine, onbelangrijke gemeenten, welke bij nacht permanent verduisterd zijn, 's nachts „luchtalarm” c.a. meestal achterwege kan blijven. Waar deze gemeenten vrijwel geen gevaar dreigt, is het onnoodig, dus ongewenscht, haar inwoners 's nachts te verontrusten.

3. *Het mobiliseeren der hulpdiensten.*

Ook de keuze van het moment waarop tot het mobiliseeren der hulpdiensten moet worden overgegaan bleek aanleiding te geven tot moeilijkheden. In sommige gemeenten werden de hulpdiensten reeds opgeroepen onmiddellijk na ontvangst van het radiosein „luchtgevaar aanwezig”, in andere daaren-

tegen geschiedde zulks eerst op „luchtalarm”, Naar onze meening is noch het een, noch het ander in beginsel juist. Wij zagen reeds, dat, indien in een bepaalde gemeente het sein „luchtgevaar aanwezig” wordt opgevangen, dit nog geenszins wil zeggen, dat voor deze gemeente ook werkelijk gevaar dreigt. Het zou dan ook dwaasheid zijn om in Helmond de hulpdiensten bijeen te roepen, indien boven Oldenzaal vijandelijke vliegtuigen zijn gesignaleerd. Toch is het noodig, dat tijdens een luchtaanval de hulpdiensten zoo spoedig mogelijk in actie komen; mobiliseert men deze diensten eerst op „luchtalarm”, dan bestaat het gevaar, dat de door hen te verleenen hulp niet zoo snel kan komen als wel gewenscht is. Het ideaal is dus: de hulpdiensten op zoodanig tijdstip vóór „luchtalarm” op te roepen, dat zij op „luchtalarm” klaar staan om op te treden. Hoever dit ideale moment vóór „luchtalarm” moet liggen, hangt in elke gemeente af van den tijd, welke voor het verzamelen der hulpdiensten benodigd is. Deze tijd zal gemiddeld vrij lang zijn, daar het ons inziens ontoelaatbaar is de diensten op te roepen door middel van één alom waarneembaar signaal. Een dergelijk signaal toch is voor *alle* inwoners waarneembaar, waardoor het de beteekenis van „luchtalarm” zou krijgen, met alle bezwaren hieraan verbonden. In sommige gemeenten riep men de hulpdiensten bijeen door middel van de gemeentelijke radio-distributie; ook dit is door alle hierop aangeslotenen te hooren, waarmede naar onze meening deze methode veroordeeld is.

Het personeel der hulpdiensten moet dus, wil men de heele bevolking niet ontijdig en wellicht onnoodig alarmeeren, „in alle stilte” worden bijeengeropen, b.v. telefonisch, door middel van een „sneeuwbalstelsel” of door ordonnansen. Vervolgens moeten de opgeroepen zich naar hun verzamelplaatsen begeven. Met een en ander zal in het gunstigste geval toch al gauw twintig minuten gemoeid zijn. Indien het meest gewenschte moment voor „luchtalarm” het oogeblik is waarop de vliegtuigen nog ± 25 km van de betrokken gemeente verwijderd zijn, zouden dus de hulpdiensten moeten worden opgeroepen wanneer de vliegtuigen nog ± 90 km van de gemeente af zijn. Ook dit is weer „theorie”, waarmede wij slechts willen zeggen, dat ieder Hd. Lbd., rekening houdend met den tijd, welken in zijn gemeente voor het mobiliseeren der diensten noodig is, voor elk geval afzonderlijk en in verband met de vlieg-richting der vijandelijke vliegtuigen, moet vaststellen wanneer hij de hulpdiensten zal oproepen.

In zeer kleine gemeenten echter heeft dit vraagstuk n. o. m. een geheel ander aspect. Het oproepen van het personeel der hulpdiensten, hoe onopvallend dit ook moge geschieden, zal in deze gemeenten vrijwel onmiddellijk algemeen bekend zijn, dus: werken als „luchtalarm”. Men moet dus ófwel de hieraan verbonden bezwaren aanvaarden, ófwel ermede genoegen nemen, dat het personeel der hulpdiensten eerst bij „luchtalarm” opkomt. Ons inziens zal de keuze tusschen beide kwaden grootendeels moeten worden bepaald door de mate waarin de gemeente bedreigd is. Ligt er b.v. in de betrokken zeer kleine gemeente een belangrijk object voor een luchtaanval, dan zal men met het mobiliseeren der hulpdiensten veelal liever niet tot „luchtalarm” willen wachten; is echter een luchtaanval, gezien de geringe beteekenis der gemeente, zeer weinig waarschijnlijk, dan zal men zulks zeker wèl willen riskeeren.

Wanneer de radiobERICHTGEVING om eenigerlei reden faalt, dan zal, onverschillig in welke gemeente, het mobiliseeren der hulpdiensten natuurlijk niet anders dan op „luchtalarm” kunnen geschieden.

Het oproepen der diensten heeft dus plaats: *nooit* op „luchtgevaar aanwezig”, *lieft* tijdig vóór „luchtalarm”, *desnoods* op „luchtalarm”.

4. „Luchtalarm geëindigd.” — „Luchtgevaar geweken.”

Omtrent de beteekenis van deze beide seinen heerschte nogal eens misverstand. „Luchtalarm geëindigd” is *in een gemeente* het signaal (klokkengelui), waardoor den bewoners wordt medegedeeld, dat de beschermingsmaatregelen kunnen worden opgeheven. Hd. Lbd. geeft dit signaal, zoodra hij uit de radioberichten (of ev. door middel van een interlocalen waarschuwingdienst) den indruk krijgt, dat voor zijn gemeente geen direct gevaar meer dreigt.

„Luchtgevaar geweken” echter is het radiosein, door middel waarvan *aan alle gemeenten* wordt bericht, dat de vijandelijke vliegtuigen zich niet meer boven ons gebied bevinden.

De opvatting, volgens welke het signaal „luchtalarm geëindigd” zou moeten worden gegeven na ontvangst van het sein „luchtgevaar geweken” is dus niet juist; Hd. Lbd. geeft „luchtalarm geëindigd” op grond van eigen inzicht, doch *uiterlijk* op „luchtgevaar geweken”.¹⁾

5. *Uitkijk- en luisterposten.*

Het is mogelijk, dat de radioberichtgeving, welke het Hd. Lbd. op de hoogte moet houden van de bewegingen der vijandelijke vliegtuigen, spaak loopt (falen van enkele luchtwachtposten, atmosferische storingen enz.). In dit geval zijn de gemeenten aangewezen op haar eigen uitkijk- en luisterposten, zoodra deze vijandelijke vliegtuigen zien of hooren naderen moet „luchtalarm” worden gemaakt. In dit geval komt het „luchtalarm” dus wel héél erg „op het nippertje”. Hieraan kan worden tegemoet gekomen (en bij de gehouden groote oefeningen bleken enkele gemeenten dit zeer goed te hebben begrepen) door de *uitkijkposten niet in de gemeente, doch in een zeer wijden kring eromheen te plaatsen*. Op deze wijze kan worden bereikt, dat het alarm althans nog enkele minuten op het optreden der vliegers vóór is, *mits tusschen de posten en het Hd. Lbd. der betrokken gemeente een goed georganiseerde, uiterst snel werkende verbinding bestaat* (b.v. eigen telefoonnet). Het behoeft geen betoog, dat deze gemeentelijke uitkijk- en luisterdienst in oorlogstijd *permanent* in bedrijf moet zijn.

Bovendien moet er n. o. m. naar worden gestreefd tusschen de verschillende gemeenten een interlocalen waarschuwingdienst tot stand te brengen.

Bij de oefeningen bleek, dat de meldingen der uitkijkposten niet altijd even juist en meestal niet volledig waren. Een bericht als: „Zeven vijandelijke vliegtuigen waargenomen boven de Maas” zegt al heel weinig, een dergelijke melding moet b.v. luiden: „Zeven vijandelijke vliegtuigen waargenomen te 10.16 boven Roermond, vliegend in Z. Z.-W. richting,” ofwel: „te 10.16 zeven vijandelijke vliegtuigen waargenomen in N. W. richting, vliegend in Z. richting.”

Overdag zullen de meldingen natuurlijk vollediger kunnen zijn dan 's nachts, zoo zullen bij nacht afstand en aantal meestal niet kunnen worden vastgesteld.

Goede waarnemingen, goede en vlotte meldingen kunnen alleen door veelvuldige oefening worden verkregen. (Slot volgt)

¹⁾ Het spreekt echter vanzelf, dat Hd. Lbd. — ook al zijn de vijandelijke vliegtuigen reeds lang verdwenen — na een gasaanval op zijn gemeente het sein „luchtalarm geëindigd” niet geeft zoolang er nog gasgevaar is, dus zoolang de atmosfeer nog niet van gas is gezuiverd en ev. besmette oppervlakten nog niet zijn ontsmet of afgezet.

DE VERDEDIGING IN VERLEDEN EN HEDEN, MET EEN BLIK IN DE TOEKOMST

DOOR M. R. H. CALMEYER,

Eerste-luitenant 19 R.I. toegevoegd aan den Directeur der H.K.S.

II. VOOR DEN WERELDOORLOG.

De hedendaagsche tactiek is door voortgezette ontwikkeling ontstaan uit die der tactische renaissance van omstreeks 1600, waarvan onze groote PRINS MAURITS, door de krijgskunde der Oudheid te enten op het gedegeneerde krijgswezen van zijn tijd, de schepper was¹⁾. De tactiek, welke hij bij zijn optreden aantrof, droeg een hoogst primitief karakter. De legers marcheerden in een ordelooze bende en werden vóór den strijd geschaard in een slagorde gevormd uit massieve *vierkante slaghoopen*. Het opstellen hiervan was een tijdroovende handeling. De verplaatsing was hoogst bezwaarlijk en leidde, vooral indien deze over moeilijk begaanbaar terrein moest geschieden, licht tot verwarring. Hieruit vloeit voort, dat het voordeelig was den tegenstander achter een moeilijk begaanbaar terreingedeelte af te wachten, hem te noodzaken dit te overschrijden en van de daaruit ontstane verwarring gebruik te maken voor een tegenaanval. Front en flank van een „vierkant” waren uiteraard even sterk, zoodat een flankaanval geen voordeel opleverde. Bovendien liet de geringe bewegelijkheid der plumpe vierkanten een dergelijke manoeuvre niet toe. De verdediging bestond dus uit een *kortstondig vuur*, afgegeven door de schutters en de enkele stukken geschut gevolgd door een *frontalen tegenaanval*.

Een typisch voorbeeld van een dergelijk gevecht was dat bij *Heiligerlee* (23 Mei 1568)²⁾

LODEWIJK VAN NASSAU had zijn troepen, ongeveer 3000 man en 300 ruiters, opgesteld op een hoog met bosch en heide bedekt terrein, zuidelijk van het klooster *Heiligerlee*, in front gedekt door een strook moerassig terrein van ongeveer 600 m breedte, waardoor de eenige toegangsweg tot de stelling liep. De infanterie was geschaard in twee vierkanten, respectievelijk omstreeks 40 en omstreeks 30 man breed en diep. Vóór de slagorde waren eenige honderden schutters als tirailleurs opgesteld, gedeeltelijk in hinderlaag.

AREMBERG's legertje van omstreeks 1500 man, eenige ruiters en 6 veldstukken rukte langs genoemde weg op en ging, na een kort vuurgevecht, tot den aanval over. Deze verliep spoedig in den verraderlijken veenachtigen grond, waarop het grootste der Staatsche vierkanten een tegenaanval ondernam, die de vijand in wilde vlucht en met een verlies van 450 gesneuvelden en 300 gevangenen uiteen dreef. Tevergeefs trachtte AREMBERG nog met zijn ruiters de kans te doen keeren, bij welk gevecht de jong ADOLF VAN NASSAU sneuvelde.

¹⁾ Zie J. W. WIJN „*Het Krijgswezen in den tijd van Prins MAURITS*” Utrecht 1934 en voor een recente buitenlandsche waardeering „*Führertum*”, auf veranlassung des Reichswehrministers Dr. GROENER bearbeitet von Offiziere des Reichsheeres und der Reichsmarine, Berlijn 1930.

²⁾ Ontleend aan J. W. WIJN t.a.p. blz. 487 e.v.

De tactiek der „vierkanten” maakte een hoogst *oneconomisch gebruik van de beschikbare gevechtskracht*. Om een front van 50 m te kunnen bezitten, waarvoor wij thans een sectie gebruiken, waren $50 \times 50 = 2500$ strijders noodig. Strijden deden echter slechts de voorste gelederen, de overigen dienden min of meer als opvulsel. In de eerste plaats om deze reden, kwam MAURITS er toe, in het voetspoor der Ouden, de diepte der vierkanten te verminderen en hiervan te maken rechthoeken met een frontbreedte van omstreeks 50 tot 90 en een diepte van omstreeks 10 man. De linietactiek had haar intrede gedaan, waarbij het woord „linie” eenigszins ruim moet worden opgevat. Bij de gestadige *toeneming van het aantal vuurwapenen* bracht deze formatie tevens het voordeel mede, dat het mogelijk werd een grooter aantal vuurwapenen aan den strijd te doen deelnemen. Hiermede ging gepaard de indeeling van het leger in tactische eenheden, bataljons en compagnieën, de invoering van exercitiën en van een aanmerkelijk verbeterde krijgstucht.

Voor de verdediging bracht een ander belangrijke *gevolgen* mede. Frontaal nam weliswaar de vuurkracht toe, doch deze was voorshands nog te gering om er voor het afweren van een aanval uitsluitend op te kunnen vertrouwen. Hoewel men aan de mindere diepte der opstelling tegemoet kwam door twee of drie liniën achter elkaar op te stellen, was de mankracht voor het opvangen van een schok toch geringer geworden. Bedenkelijker was echter iets anders. De *gevechtsformatie*, tot dusver aan alle zijden even sterk, *had flanken gekregen*, welke in hooge mate kwetsbaar waren. De vergrootte beweeglijkheid kwam aan den aanval ten goede en wij zien dan ook hoe in de veldtochten van GUSTAAF ADOLF (1594—1632), die zijn leger naar Nederlandsch- voorbeeld schoolde en de door MAURITS ontworpen tactiek tot verdere ontwikkeling bracht, het voordeel aan de zijde van den aanvaller was.

De verdediging trachtte zich tegen een frontalen stoot te dekken door zich op te stellen achter een *fronthindernis*, waaraan echter het nadeel was verbonden, dat de tegenaanval, bij de nog geringe vuuruitwerking de eigenlijke kracht van de verdediging, hierdoor werd belemmerd, of zelfs onmogelijk maakt.

Een sprekend voorbeeld hiervan is de *slag bij Wittstock* uit den *dertigjarigen oorlog*. (4 Oct. 1636)¹⁾, waar de Zweedsche generaal BANER de vereenigde Keizerlijke en Saksische troepen sloeg. Deze hadden zich opgesteld in een reeds van nature sterke en door kunstmatige hindernissen nog versterkte stelling en meenden hier onoverwinnelijk te zijn. BANER zag in, dat de vijandelijke stelling in front inderdaad onneembaar was, doch tevens den vijand belette den tegenaanval te ondernemen. Hij splitste zijn leger daarom in twee deelen. Het eene hield den vijand in front bezig, met het andere voerde hij een omtrekking uit en viel den vijand in de flank en zelfs in den rug aan. Een tegen zonsondergang ondernomen ruiteraanval van de omtrekkende groep besliste den slag.

Vleugelaanleuning werd dus voor een verdedigingsstelling een eerste eisch en in den *Spaanschen successieoorlog* (1702—1715) zien wij de verdediger dan ook steeds hiernaar streven.

In den *slag bij Malplaquet* (11 Sept. 1709)²⁾ hadden de Franschen zich ter verdediging ingericht in een open ruimte van 3 km tusschen twee wouden. Het Fransche leger telde 95.000 man, dat der Geallieerden 110.000. Een poging van de geallieerden om door een dezer wouden de Fransche linkervleugel te omvatten, mislukte, daar de omvattende groep verdwaalde. De aanvoerder van het linkergedeelte der frontgroep, de Erfprins van Oranje en Friesche Stadhouders JOHAN WILLEM FRISO ging — toen de omvatting uitbleef — tot een frontalen aanval over. On-

¹⁾ Ontleend aan H. DELBRÜCK „*Geschichte der Kriegskunst*” IV, blz. 284.

²⁾ Als voren, blz. 370.

danks voorbeeldigen moed van den Erfprins, die zelf een vaandel op de vijandelijke verschansingen plantte, werd de eerste aanval afgeslagen. Ook hier werden de Franschen in het uitvoeren van een tegenaanval belemmerd door de eigen fronthindernis. Hernieuwde frontaanvallen van de Geallieerden drongen de Franschen tenslotte een mijl terug, waar zij weder stelling namen. Dit geringe succes was echter duur, te duur, gekocht. De Geallieerden verloren 30.000 dooden en gewonden, waaronder de kern der Staatsche infanterie, de Franschen slechts 12.000.

Dit voorbeeld toont duidelijk aan, dat reeds toen (1709!) de *vuuruitwerking zoodanig was toegenomen, dat de verdediger hieraan in front een weerstandsvermogen ontleende, dat slechts door een overmachtigen tegenstander ten koste van groote offers kon worden gebroken*. Men onderschatte deze vuuruitwerking vooral niet. Weliswaar was de vuursnelheid naar onze begrippen gering, 2 à 3 salvo's per minuut, doch men bevuurde elkaar staande, in gesloten formatie, op zeer korte afstanden, bij *Fontenoy* (1745) zelfs op 50 pas. Tot het handgemeen kwam het dan ook bijna nimmer.

Was de *verdediger in front* derhalve *sterk* geworden, de *flanken* bleven nog even *kwetsbaar*. Aangezien, zooals wij allen weten, het vinden van een goede aanleuning voor beide vleugels niet eenvoudig is, leidde dit er toe, dat de verdediger zich veelal overmatig moest uitrekken om beide vleugels desondanks te kunnen aanleunen. De *linietactiek* werd thans haar naam ten volle waardig.

De verdediging werd gevoerd *in lange dunne liniën*, welke nauwkeurig gericht moesten zijn om een geregeld vuur mogelijk te maken. Ten tijde van *FREDERIK DE GROOTE* (1712—1786) was het op drie gelederen — waarvan het voorste knielde — opgestelde bataljon daartoe in 8 pelotons ingedeeld, welke snel na elkaar vuurden, in de volgorde 1, 3, 5, 7, 2, 4, 6, 8.

Het vuur rolde dus onophoudelijk langs de linie, althans in theorie, in werkelijkheid kwamen verwarringen uiteraard veelvuldig voor. Had de verdediger daartoe voldoende troepen, dan werden deze in twee of zelfs drie liniën, evenwijdig aan elkander en met een onderlinge afstand van omstreeks 200 pas opgesteld.

Ging de aanvaller nu in een dergelijke formatie tot een frontalen aanval over, dan was het voordeel aan de zijde van den verdediger. *FREDERIK DE GROOTE* echter paste een middel toe, dat wel is waar geenszins nieuw was, doch door hem op meesterlijke wijze werd gehanteerd; het vormen van een *zwaartepunt* tegenover 's vijands zwakste plaats. Hij concentreerde verrassend het maximum zijner krachten tegen een gedeelte van 's vijands gelijkmatig bezet front, bij voorkeur tegen een vleugel, greep dit derhalve met sterke overmacht aan en verbrijzelde de vijandelijke slagorde, waarna het geheele front ineen stortte. Een dergelijke manoeuvre te kunnen uitvoeren eischte een uitmuntend gedisciplineerde en manoeuvreerwaardige troep, welke de Koning zich dan ook wist te verschaffen.

Het klassieke voorbeeld hiervan is den *slag bij Leuthen* (5 Dec. 1757) uit den *Zevenjarigen oorlog*.

Het Oostenrijksche leger, onder *DAUN*, ter sterkte van ruim 60.000 man, had nabij *Leuthen* een verdedigingsopstelling ingenomen, welke, om vleugelaanleuning te verkrijgen, zich over omstreeks 10 km uitstreckte. De linkervleugel, waar de aanleuning, welke het terrein bood, niet zeer afdoende was, werd gedekt door cavalerie.

FREDERIK DE GROOTE marcheerde met 40.000 man, in vier colonnes tegen den Oostenrijkschen rechtervleugel op, waarop de Oostenrijkers een deel van hun ruitery — de beweeglijke reserve — hierheen verplaatsten. Daarop maakten de Pruisen „hoofd der colonne rechts”, marscheerden, gedekt door een heuvelrij, langs het Oostenrijksche front tot zij tegenover den Oostenrijkschen linkervleugel

waren gekomen en maakten vervolgens links front. In vier liniën, dus voor dien tijd, in een zeer diepe en massieve slagorde, werd nu aangevallen. De Oostenrijksche linkervleugel werd verbrijzeld en op deze wijze een schitterende overwinning behaald. Het tactisch inzicht van den Grooten Koning, de manoeuvreerwaardigheid der Pruisen en de starheid van de Oostenrijksche verdediging hadden deze mogelijk gemaakt.

De linietactie, een typische uiting van de 18de eeuwse geestesgesteldheid, ging met het „ancien régime” ten onder en nieuwe inzichten braken zich baan. De passieve verdediging met hindernissen voor het front en op de vleugels had niet aan het doel beantwoord en werd bij de staartpruiken e.a. attributen der 18de eeuw opgeborgen. Het defensief-offensief uit de dagen van Heiligerlee keerde als een gloednieuwe tactische vinding terug.

De verdediger stelde zich zoodanig op, dat de aanvallende partij hem zwaarlijk kon negeeren en het terrein hem een goede vuuruitwerking verschafte en een gunstige gelegenheid om in verschillende richtingen te kunnen oprukken. Viel de vijand nu in front aan, dan had de verdediger het voordeel van de betere vuuruitwerking en het zelfgekozen terrein. Omvatte de vijand daarentegen en keerde hij den verdediger een flank toe, zooals FREDERIK DE GROOTE den Oostenrijkers bij Leuthen deed, of liet hij een zwakke frontgroep tegenover den verdediger, dan ging deze tot het offensief over. Een dergelijk optreden eischte uiteraard sterke snel verplaatsbare reserves. Men verdeelde de beschikbare macht daarom in twee deelen. Een gedeelte, dat in linie werd ontwikkeld, waarbij de starre linie der 18de eeuw evenwel werd vervangen door een aan het terrein aangepaste *tirailleurlinie*, en dat bestemd was voor het *vuurgevecht*. Een tweede deel, dat in *colonnes* werd opgesteld en gereed gehouden voor den *tegenaanval*.

Het mooiste voorbeeld van een op deze wijze gevoerde verdediging is de *slag bij Austerlitz* (2 Dec. 1805). NAPOLEON stond aldaar met 65.000 man achter den Goldbach, de rechtervleugel van het Fransche leger was aangeleund, de linker niet. Op eenigen afstand vóór het Fransche front bevonden zich de hoogten van *Pratzen*. Het Russisch-Oostenrijksche leger van 85.000 man, waarbij de beide Keizers, rukte onder KUTUSOW ten aanval op. KUTUSOW besloot het Fransche front door een gedeelte zijner krachten te doen binden en met het gros den Franschen linkervleugel te omvatten. Terwijl deze manoeuvre zich ontwikkelde vroeg NAPOLEON aan MAARSCHALK SOULT: „Hoe lang hebt U noodig om gindsche hoogten te nemen?” „Twintig minuten Sire.” „Dan willen wij nog een kwartier wachten.” Na afloop van dit kwartier ging de Fransche reserve, een machtige stootgroep, tot den aanval over. De geallieerde frontgroep werd doorbroken, de Pratzener hoogten werden genomen en van hieruit werd de omvattende geallieerde groep in den flank gegrepen. In weinige uren was de schitterendste overwinning uit den loopbaan van den grooten Keizer behaald. Meer dan de helft van het Oostenrijksche-Russische leger bleef op het slagveld of werd gevangen genomen. Het „zonnetje van Austerlitz” werd een deel van de Napoleon-mystiek.

Behoeft het te verwonderen, dat, toen na 1815 de Napoleontische tactiek werd gecodificeerd, het defensief-offensief als *de* verdedigingstactiek werd aangenomen? Zelfs CLAUSEWITZ, die in zoo velerlei opzicht het inderdaad eeuwige van het tijdelijke heeft weten te onderscheiden, kon zich moeilijk voorstellen, dat er ooit een andere verdedigingstactiek zou komen en inderdaad heeft deze verdedigingsvorm zich lang gehandhaafd, in volle glorie tot ± 1870 en met eenigszins verbleekten glans tot het begin van den Wereldoorlog.

De *Fransch-Duitsche oorlog van 1870/71* scheen bestemd om deze tactiek aan nieuwe lauweren te helpen. Het Fransche leger toch ging den strijd in met als „gevechtshandleiding” de *instructies van maarschalk NIEL*, waarin het defensief als de tactisch sterkste vorm werd aangeprezen. Deze zienswijze was mede

gegrond op de omstandigheid, dat het Fransche leger voorzien was van een beter en verderdragend geweer — het *chassepotgeweer* — dan het Duitsche en voorts de beschikking had over *mitrailleurs*. De Fransche tactiek beoogde nu om de Duitschers in een gunstige stelling af te wachten, het vuur te openen op een afstand, waarop dit door de Duitschers niet kon worden beantwoord, om deze zodoende zoodanige verliezen toe te brengen, dat met gunstig gevolg een tegenaanval kon worden ondernomen. De Fransche aanvoering toonde zich evenwel niet tegen de Duitsche opgewassen. De gevolgde tactiek en de onbekwaamheid van de leiding hadden tengevolge, dat de Franschen het initiatief geheel aan den tegenstander lieten. De gekozen stellingen, waarin de vijand veelal passief werd afgewacht, werden herhaaldelijk omtrokken en omvat. Het geweervuur op grooten afstand voldeed niet aan de verwachting, de als artillerie gebruikte mitrailleurs werden door de Duitsche artillerie, welke in elk opzicht de Fransche artillerie de baas was, ineengesloten. Toch bleken de Fransche stellingen *in front een groot weerstandsvermogen* te hebben, dat bij herhaling slechts door omvatting kon worden gebroken. De Fransche stelling bij *St. Privat* werd het graf van de Pruisische garde en kwam eerst door het omvattend optreden van Saksische troepen ten val. De *tegenstooten* werden, vooral in het begin van den oorlog, met heftigheid ondernomen, waarbij voor het eerst, in plaats van stormcolonnes, *dichte tirailleurliniën* werden gebruikt, welke soms in beweging vuurden. Plaatselijk werd hiermede soms succes bereikt, de uitslag van den strijd konden deze tegenstooten echter nergens wijzigen.

De *ervaringen van den Fransch-Duitschen oorlog* hadden tengevolge, dat de geestesgesteldheid intrad, welke in den aanvang van deze studie is beschreven. De Duitschers, die met hun aanvallende oorlogvoering succes hadden gehad, bleven deze aanhangen; de Franschen die met hun defensief optreden een nederlaag hadden geleden, zwoeren het defensief af en predikten het „offensive quand même!

Op de wijze van verdedigen had zulks echter geen invloed. Moest men zich verdedigen, dan bleef het defensief-offensief troef. Zulks was zelfs meer dan ooit het geval, daar men op deze wijze de verdediging althans een gedeelte van de voordeelen van den aanval meende te schenken.

De *Russisch-Japansche oorlog* (1904-'05) bracht eenige kentering. Als verdediger gingen de Russen, zoodra de Japanners tot op een 50—100 m waren genaderd, deze met de bajonet tegemoet. Vooral in het begin van den oorlog maakte dit op de Japanners een grooten moreelen indruk en had dit optreden daardoor soms succes. Toen de Japanners hierop echter voorbereid waren, werd dit anders. Na den Russisch-Japanschen oorlog worden voor het eerst stemmen gehoord, die zich afvragen of deze verdedigingstactiek nog wel met de toegenomen vuuruitwerking in overeenstemming was. Zoo schrijft de Russische officier ADAMOWITSCH: „Den aanval door een tegenaanval tegemoet gaan en hierbij uit de loopgraaf komen, is dwaasheid; een verstandig verdediger blijft op zijn plaats staan en vuurt.”¹⁾

Omtrent het *gevecht bij Daschitsao* (Juli 1904)²⁾ leest men:

„Was irgend an geschlossenen Truppen noch verfügbar war, wurde zum Gegenstoss angesetzt. In dichten Kolonnen, wie bei einer Parade, gingen die Bataillone vor, ohne einen Schuss ab zu geben. Die Japaner in und bij Lantsytai in Schützen-

¹⁾ R. L. SCHOLTEN „Ervaringen uit den Russ.-Jap. oorlog,” Krijgswetenschap 1906/07 blz. 150.

²⁾ „Kriegsgeschichtliche Einzelschriften”, Heft 45/46, blz. 119.

liniën ontwikkelt, liessen sie bis auf etwa 600 m herankommen und gaben dan ein vernichtendes Schnellfeuer ab, dem die Russen nicht standhielten."

Wij naderen thans den Wereldoorlog, de ervaringen van den Russisch-Japanschen oorlog waren de laatsten, die op de *tactische voorschriften waarmede de verschillende Europeesche legers den grooten strijd ingingen* nog van invloed zijn geweest.

Werpen wij daarom thans een korten blik in deze voorschriften.

Algemeen was men het er over eens, dat de lijdelijke verdediging tot den ondergang moet voeren. Men beschouwde de *tegenaanval* daarom als *een element van elke op zichzelf staande verdediging*.

De verdediger moest daartoe derhalve over zoo sterk mogelijke krachten kunnen beschikken. Bij het bezetten van een verdedigingsstelling moest de commandant zich afvragen:

„Hoe zwak mag ik het front bezetten, hoe sterk kan ik de algemeene reserve maken waarmede ik den tegenaanval wil uitvoeren?"¹⁾

De bezetting van het front wilde men niet doen bestaan uit één doorlopende linie, doch uit een reeks *steunpunten*, elk bezet door 1—2 compagnieën, en met een onderlinge tusschenruimte van omstreeks 1 km. Het tusschen terrein moest met flankerend vuur uit deze steunpunten kunnen worden bestreken. Geheel hetzelfde systeem, dat men ook bij de permanente bevestigingen toepaste (*Stelling van Amsterdam*). Achter de steunpunten bevonden zich *plaatselijke reserves* en was mede de *artillerie* opgesteld. Tenslotte beschikte de commandant van het geheel over de *algemeene reserve*.

De steunpunten moesten zich *met vuur verdedigen*. *Plaatselijk offensief* te worden werd door het *Oostenrijksche voorschrift* bepaald verboden:

„*Vereinzelde Offensivstosze aus der Schwarmlinie sind zu vermeiden; der Gegner soll durch Feuer zertrümmert werden.*"

Het *Russische reglement* schreef daarentegen nog steeds voor:

„*Jede Gelegenheit zu kurzen Vorstoszen ist aus zu nutzen.*"

Ook de *Engelschen* namen dit standpunt in.

Omtrent de *tegenaanval der algemeene reserve* waren de meeningen eveneens verdeeld. Een tegenaanval uit een der vleugels, door de aanvankelijk daarachter opgestelde algemeene reserve zweefde allen als ideaal voor den geest. Een dergelijke manoeuvre was echter slechts mogelijk indien een der vleugels van de stelling niet was aangeleund en de aanvaller deze toch niet omvatte, m.a.w. zuiver frontaal aanviel. Deed deze gelegenheid zich niet voor, dan meende het *Oostenrijksche reglement* van den tegenaanval te moeten afzien. De *Russen* wilden hier daarentegen toe overgaan zoodra de aanval zich afteekende. De *Duitschers* meenden een frontale tegenaanval te kunnen ondernemen nadat een stormaanval was afgeslagen, de *Engelschen* op het oogenblik, dat de aanvaller op het punt stond te stormen, de *Franschen* wilden er toe overgaan wanneer de tirailleurlinie dreigde doorbroken te worden. Zij noemden dit een „*contre attaque*” en kenden daarnaast als „*retour offensief*” een aanvalsbeweging om een reeds binnengedrongen tegenstander terug te werpen. Dit laatste beschouwde men als een noodmaatregel, niet als iets waarop men het verdedigingsplan kon baseeren.

Met deze inzichten betreffende de verdediging gingen de legers den grooten strijd in, wij zullen zien in hoever zij den toets der praktijk konden weerstaan.

(Wordt vervolgd).

¹⁾ Zie bijv. BALCK „*Taktik*”, V, blz. 313.

TACTISCHE PRIJSVRAGEN

De prijs, het boekwerk „*Trouw aan Oranje*”, werd dit maal toegekend aan den Reserve-kapitein van het 20ste Regiment infanterie L. J. RAGAY, van wiens oplossing van **prijsvraag no. 3** wij met waardeering kennis namen. In werkelijkheid zou op het door hem gegeven bevel zeker gewerkt kunnen worden en dat is tenslotte het voornaamste. In het volgende nummer zal een door de redactie ontworpen oplossing worden gepubliceerd, waarbij tevens gelegenheid zal zijn op zaken, waaromtrent misvatting bleek te bestaan of die blijkbaar moeilijkheid opleverden, nader in te gaan.

Kapitein RAGAY schreef ons: „Het waren aangename en nuttige uren aan deze oplossing besteed en al moge dan ook later blijken, dat er nog vele fouten worden gemaakt (alle begin is moeilijk), een en ander neemt niet weg, dat door deze arbeid een beter begrip van het nieuwe Voorschrift Velddienst en I.R. II A het gevolg is.”

Voor deze mededeeling zijn wij zeer erkentelijk, want juist dat is de bedoeling van deze serie prijsvragen. Wij betreuren het daarom, dat de kring van inzenders tot dusver zeer beperkt bleef, niettegenstaande in het bijzonder de laatste prijsvraag toch binnen het bereik van vrijwel al onze abonné's lag. Wel bereikten ons vele bewijzen van belangstelling, o.m. de mededeeling dat bij sommige korpsen en op cursussen de prijsvragen met alle officieren worden behandeld, — hetgeen ons uiteraard voldoening schenkt — doch het volle nut werpen de vragen slechts af voor wie zèlf de oplossing zoekt en uitwerkt. Wie dit doet, onthoude ons zijn arbeid niet: „du choc des opinions jaillit la verité”. Slechts bij een groot aantal inzendingen doen zich interessante verschilpunten voor, die verdienen in het licht te worden gesteld en is het ons mogelijk te onderkennen welke zaken toelichting of bespreking verdienen.

Laten de reserve-officieren, voorzoover zij voorstanders van *schriftelijke cursussen* zijn, voorts bedenken, dat hier gelegenheid bestaat aan een dergelijke cursus deel te nemen. Een groote deelname zal voorzeker kunnen medewerken om de bevoegde autoriteiten van den drang naar dit soort cursussen te overtuigen. Zij zal tevens de beste belooning schenken voor de vele arbeid, welke de leiders van deze cursus hier aan ten koste leggen.

Als inleiding voor een nieuwe tactische puzzle luidt **prijsvraag no. 4** als volgt. Ontwerp een schematische voorstelling van een voorhoede ter sterkte van één bataljon met toegevoegde troepen en van de haar rechtstreeks steunende artillerie bij een marsch naar den vijand, onder verwijzing naar de betrekkelijke punten van *V. Veld. Dl. I* en *I.R. IIB*. De tekening moet zijn uitgevoerd in zwarten inkt. De naar ons oordeel beste inzending zal worden gepubliceerd, inzender ontvangt als prijs het boekwerk „*Trouw aan Oranje*”. De inzendingen moeten ons uiterlijk *10 Mei* hebben bereikt.

STUDIE BETREFFENDE DEN DIENST VAN DEN AAN- EN AFVOER EN VAN DE VERPLEGING.¹⁾

DOOR

J. B. DE JONGH.

Majoor-Intendant, leeraar aan de Hoogere Krijgsschool.

Sedert de verschijning van het „Voorschrift Etappen- en Verkeersdienst” en het „Voorschrift Aan- en Afvoer”, en de wijziging in de organisatie der automobielformaties van het Veldleger doen zich in de diensten van den aan- en afvoer en de verpleging verschillen voor met de wijze, waarop deze voordien vrijwel algemeen werden geregeld, en zooals eerstgenoemde dienst o.a. behandeld werd in de artikelenreeks van den toenmaligen 1ste Luitenant der infanterie J. H. Jager, voorkomende in den jaargang 1930 van dit tijdschrift (blz. 533—549; 598—617 en 641—655).

De hieronder uitgewerkte studie, welke gebaseerd is op een, met de officieren, die de Intendancestudiën aan de Hoogere Krijgsschool volgden, gehouden terreinoefening, heeft ten doel het thans ter zake gevolgd wordend systeem in het licht te stellen en is gegrond op de genoemde voorschriften, waarbij uitgegaan is van de volgende gegevens.²⁾

ALGEMEENE OORLOGSTOESTAND.

In een oorlogstoestand tusschen een Blauwe Westelijke statengroep, waarbij Nederland, en een Roode Oostelijke statengroep, is Rood er aanvankelijk in geslaagd de Nederlandsche troepen binnen de Vesting-Holland te dringen, deze vesting af te sluiten en middelerwijl met zijn hoofdstrijdkrachten over Nijmegen en zuidelijk daarvan in Z.W. richting op te rukken.

De daarna in Noord-Frankrijk gevoerde gevechten hebben een voor Rood zeer ongunstig verloop gehad, waardoor deze groep genoodzaakt werd onder zware verliezen den terugtocht in de richting van de Maas te aanvaarden.

In den avond van 30 Juni staan de Roode achterhoeden in voeling met de Blauwe voorhoeden aan de Zuid-Willemsvaart, Kanaal Wessem-Nederweert . . .

Gedeelten van het Nederlandsche leger zijn op 28 Juni over de accessen bij Naarden, Utrecht en Vreeswijk uitgebroken.

Het gelukte Rood, door tijdig aanvoeren van versterkingen, opnieuw stelling te nemen in de lijn Wageningen—Lunteren—Barneveld—Nijkerk. In den loop van 30 Juni brachten de Nederlandsche troepen de gevechtsaanraking met de Roode troepen over het geheele front tot stand.

Tusschen Rijn en Maas zijn betrekkelijk zwakke Roode en zwakke Blauwe troepen met elkander in voeling.

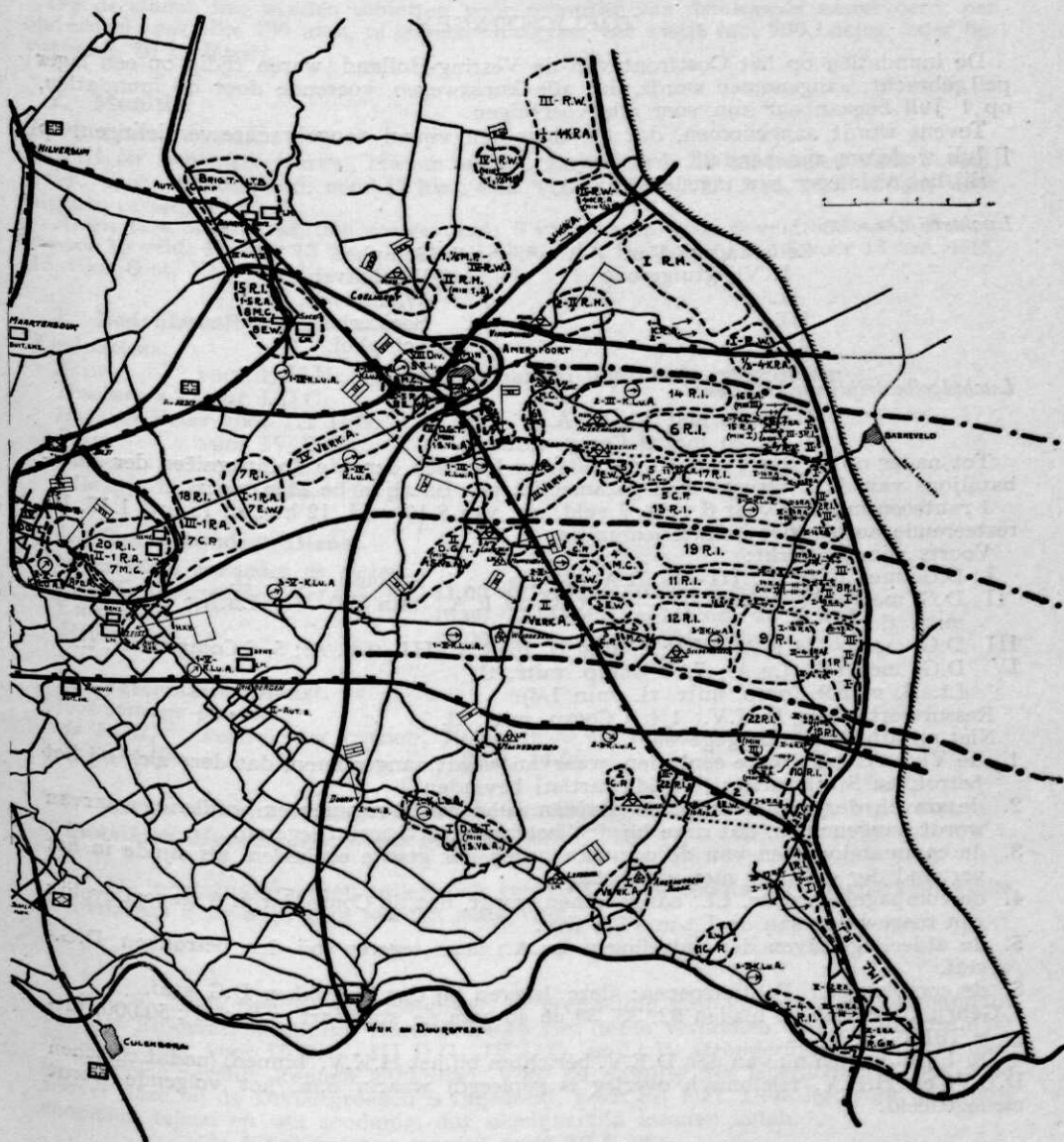
BIJZONDERE OORLOGSTOESTAND BLAUW

(eigen land)

Het Nederlandsche Veldleger (samenstelling als in het vorige boekwerk Oorlogsorganisatiën) is op 30 Juni des avonds opgesteld als op afb. No. 1 is aangegeven.

¹⁾ Van de in deze studie voorkomende kaarten kunnen desgewenscht exemplaren op grooter schaal door de redactie ter inzage worden verstrekt.

²⁾ Opgemerkt zij voorts, dat bij het uitwerken dezer studie het thans van kracht zijnde boekwerk „Oorlogsorganisatiën” nog niet was verschenen. Dientengevolge zijn de berekeningen enz., die noodig waren, gegrond op de thans vervallen organisatie, wat echter aan de beginselen, die aan een en ander ten grondslag liggen, niets verandert. T.a.v. de automobielformaties is de huidige samenstelling gevolgd.

Afb. 1. Toestand op 1 Juli 's avonds.

Te Tiel e. o. bevindt zich een Reserve-Brigade, welke o.m. tot opdracht heeft om den vleugel van het Nederlandsche Veldleger te dekken. Deze Brigade staat niet onder de bevelen van den C.V.

De C.V. is voornemens op 3 Juli, bij het aanbreken van den dag, den aanval te hervatten op het frontgedeelte Ede—Barneveld en daarna, onder beveiliging naar het Noorden en Noord-Oosten, zoo snel en zoo krachtig mogelijk met den linkervleugel op te rukken over Otterlo en Terlet, teneinde de Roode troepen van de bruggen bij Doesburg, Zutphen en Deventer af te snijden. De Lt. B. wordt daarbij zoo spoedig mogelijk aangezet tegen de lijn Rheden—Doesburg.

Krachtige luchtbombardementen zullen, met steun van de bondgenooten, worden ingezet, in het bijzonder tegen de bruggen bij Arnhem en Westervoort.

TOELICHTINGEN.

De inundatiën op het Oostfront van de Vesting-Holland waren tijdig op een lager peil gebracht; aangenomen wordt, dat alle kunstwegen, voerende door de inundatiën, op 1 Juli begaanbaar zijn voor alle voertuigen.

Tevens wordt aangenomen, dat de, door den vijand aangebrachte vernielingen, op 1 Juli wederom zijn hersteld.

Bij het Veldleger zijn ingedeeld aan:

Luchtstrijdkrachten:

Zelfstandige Ver. V.A. vliegpark	Schiphol,
I. Vliegtuiggroep	„ Waalhaven,
II. „	„ Waalhaven,
III. „	„ Soesterberg,
IV. „	„ Schiphol.

Luchtdoelbestrijdingsmiddelen:

I tot en met V—Lu.A.

1 tot en met 9 Comp. mitr. tl.

Tot nader order zijn 4 sectiën der 3de, en 4 sectiën der 4de Compagniëen der Autobataljons van de Divisiegroepen gezamenlijk per Bataljon beladen met:

1 rantsoen munitie voor 6 veld, 7 veld, mr. van 8,10 veld, 12 hw. en 15 hw. 1.17. De resteerende auto's met infanteriemunitie.

Voorts zijn versterkt:

I D.G. met 13 R.A., III—17 R.A., I—Lu.A.; 1, 2 Comp. mitr. tl.

II D.G. met 14 R.A. (min I), I—15 R.A., 17 R.A. (min III), II—Lu.A.; 3, 4 Comp. mitr. tl.

III D.G. met I—14 R.A., 15 R.A. (min I), 16 R.A., III—Lu. A.; 5, 6 Comp. mitr. tl.

IV D.G. met IV—Lu.A.; 7, 8 Comp. mitr. tl.

Lt. B. met 9 Comp. mitr. tl. (min 1/4).

Ressorteert onder H.K.V.: 1/4 9 Comp. mitr. tl.

Niet op afd. 1 zijn aangegeven:

- de Vbd. A. der groote eenheden, waarvan wordt aangenomen, dat deze zich bij het betrokken Stafkwartier (Hoofdkwartier) bevinden.
- de staven der organiek tot de divisiën behorende regimenten artillerie, waarvan wordt aangenomen, dat deze bij den betrokken divisiestaf legeren.
- de commandoposten van de commandanten der groote eenheden, als zijnde in het verband der oefening niet van belang.
- de compagniëen mitr. t.l.; aangenomen wordt, dat de Comp. 1 t/m 8 respectievelijk zijn toegewezen aan de I t/m VIII Div.
- de afdeelingstaven der afdeelingen Lu.A.; deze legeren bij den betrokken D.G.-staf.
- de compagniëen Politietroepen; deze legeren bij den betrokken D.G.-staf.

Gebruikt werden de bladen 32, 33, 39 en 40 van de stafkaart, schaal 1 : 50.000, uitgave 1913.

Op 1 Juli komen nu van den D.E.V. berichten bij het H.K.V. binnen, (nadat tusschen D.E.V. en H.K.V. telefonisch overleg is gepleegd) waarin o.m. het volgende wordt medegedeeld:

1. Levensmiddelen, fourage, intendantmaterieel.

Eindstations:

Zeist	gereed voor uitgifte 20.00 bestemd voor	H.K.V., II D.G. en daarbij ingedeelde onderdeelen.
Driebergen	„ „ „ 16.30 „ „	I.D.G. en daarbij ingedeelde onderdeelen.
Huis ter Heide	„ „ „ 16.45 „ „	III D.G. en idem.
Soest	„ „ „ 18.15 „ „	IV D.G. en idem.
Baarn	„ „ „ 18.30 „ „	Lt.B. en idem.

Aangevoerd wordt etappenrantsoen V, benevens kaas, haver en hooi.

Bovendien voor Lt.B. 200 helmen, aangevraagd door C.—R.W. op 27 Juni j.l.

Voor I D.G. worden gewasschen lijf- en werkgoederen in zakken, bevattende 40 stellen, op het eindstation-levensmiddelen Driebergen aangevoerd.

Op de eindst. lm. worden tabletten voor zuivering van drinkwater aangevoerd, per onderdeel voor elke 100 man, of gedeelte daarvan, een kistje met 20 busjes, ieder bevattende 20 tabletten.

2. Munitie.

Eindstations (-havens.):

Wijk bij Duurstede (haven), alwaar worden aangevoerd: 24 rantsoenen voor 7 veld; 2 id. voor 10 veld; 6 id. voor 12 hw.; 4 id. voor 15 hw. 1.17; 9 id. voor 12 l.st. Voor uitgifte gereed: 16.30.

Amersfoort, alwaar worden aangevoerd: 6 rantsoenen voor 6 veld; 66 voor 7 veld; 4 voor 10 veld; 12 voor 12 hw.; 12 voor 15 hw. 1.17; 9 voor 12 l.st.; 6 voor 15 hw. 1.15; 15 voor 8 st. Voor uitgifte gereed te 17.00.

3. Bedrijfsstoffen en banden.

Eindstations:

Zeist voor H.K.V., II D.G. en daarbij ingedeelde onderdeelen.

Driebergen voor I.D.G. " " " "

Huis ter Heide voor III D.G. " " " "

Soest voor IV D.G. " " " "

Baarn voor Lt.B. " " " "

Alle zijn in bedrijf van 16.00 af.

4. Geneeskundige Dienst.

Afvoerstations gewonden en zieken:

Den Dolder, vertrek der treinen: 11.00 en verder om de 8 uur.

Culemborg, " " " 10.00, 16.00 en verder om de 8 uur.

Hilversum, " " " 11.00 en verder om de 8 uur.

5. Veterinaire Dienst.

Afvoerstations paarden:

de Bildt, vertrek der treinen: 10.00, 15.00 en verder om de 8 uur.

Schalkwijk: " " " 9.00, 14.00 " " " " 8 "

6. Afvoerstations krijgsgevangenen, materieel, burgerbevolking, buit, enz.

Bunnik en *Maartensdijk*, welke beide in bedrijf zijn.

7. De luchtsrijdkrachten zullen zich voorzien uit de depôts der vliegparken, welke rechtstreeks door mijn zorg worden aangevuld.

De C.V. heeft zich verder telefonisch in verbinding gesteld met den Commandant van het Eindstation-munitie Amersfoort en van dezen vernomen, dat de munitie daar respectievelijk voor II D.G., III D.G., IV D.G. en Lt.B. afzonderlijk ligt, zoodat deze onderdeelen tegelijk kunnen aanvullen. Voor de munitie der legerartillerie, ook voor zoover deze bij de Divisiegroepen is ingedeeld, geldt dit niet. Deze ligt voor de groote eenheden bijeen en wel zoodanig, dat tegelijkertijd kunnen laden:

6 auto's voor munitie voor 12 l. st.

4 " " " " 8 st.

6 " " " " 15 hw. l. 15.

Op grond van de bovenstaande gegevens geeft nu de C.V. o.m. bevelen voor den aan- en afvoer en de verpleging uit, welke hierna volgen.

(Wordt vervolgd)

BEOEFENING VAN HET TUCHTRECHT IN DE WEERMACHT

Op de in de Maart-aflevering gestelde vraag is slechts een klein getal antwoorden binnengekomen; verscheidene van de geregelde deelnemers aan deze prijsvragen, hebben ons ditmaal tot ons leedwezen hun zienswijze onthouden. Wij vertrouwen, dat de toekenning van den telkens door ons in uitzicht gestelden prijs, niet tevens het einde van de deelneming aan verdere prijsvragen beteekent. Het met deze rubriek beoogde doel: *aanmoediging van de beoefening van het tuchtrecht*, zou dan voorbij geschoten worden.

Met voldoening mag worden vastgesteld, dat de inzenders zonder uitzondering hebben aangevoeld dat, daargelaten wat overigens in den ter sprake gebrachten avond kan zijn voorgevallen, de betrokken militair in elk geval — door, naar hij zegt, zonder eenige tegenprestatie van een hem onbekend heer geld aan te nemen — schade heeft gedaan aan het prestige van den militairen stand en dus deswege strafwaardig is (zie art. 8 (4) R.K.).

Het als het beste beoordeelde antwoord doen wij hieronder volgen:

In verband met het gegevene dat in een bepaald garnizoen bekend is aan de strafopleggers, dat ongere elementen trachten in kennis te komen met militairen, teneinde deze te betrekken in niet nader te noemen handelingen, dient n.m.m. onderscheid gemaakt te worden tusschen het geval:

- A. de militairen zijn door de zorg van de betrokken autoriteiten hiermede op de hoogte gesteld (alzoogewaarschuwd);
- B. de betrokken autoriteiten hebben niet noodzakelijk geacht zulks te doen.

In beide gevallen is er voor den C.C. aanleiding den betrokken dienstplichtige — na dezen ter zake gehoord te hebben — krijgstuuchtelijk te straffen, ingeval A zwaarder dan in geval B. (In geval B zou het zelfs kunnen voorkomen dat volstaan kan worden met het „onderhouden” van den betrokkene).

Bij bestraffing in geval A zou de omschrijving van de strafreden als volgt kunnen luiden:

„Zich gedragen in strijd met de waardigheid van den militairen stand, door van een hem onbekend persoon (burger) een bedrag van vijf gulden aan te nemen, terwijl hij geacht kon worden de overtuiging te hebben, althans ernstig te vermoeden, dat dit geld hem gegeven was met de bedoeling hem, zij het wellicht ook een anderen keer, te bewegen tot min-eerbare handelingen”.

Bij bestraffing in geval B zou de omschrijving der strafreden kunnen luiden:
„Zich gedragen in strijd met de waardigheid van den militairen stand, door van een hem onbekend persoon (burger) een bedrag van vijf gulden aan te nemen, zonder dat hij hiervoor — naar zijn beweren — iets had behoeven te doen of na te laten, terwijl hij redelijkerwijze kon vermoeden, dat dit geld hem aangeboden was met de bedoeling hem, zij het wellicht ook een anderen

keer, te bewegen tot handelingen of gedragingen in strijd met de goede zeden of met zijn verplichtingen als militair".

Aan den inzender, den kapitein der infanterie, C. ELDERMANS, commandant van het Landstormverband Amsterdam, is het in uitzicht gestelde boekwerk „*De practijk van het militaire tuchtrecht*” toegekend.

Wij vermelden voorts gaarne, dat wij weder een goed en omstandig beredeneerd antwoord mochten ontvangen van den sergeant P. J. VAN HOLSTEIN van het Regiment Jagers, die daarmede opnieuw blijk heeft gegeven van zijn belangstelling en van een goed inzicht in practische tuchtvragestukken. Deze inzender roert in zijn antwoord een gewichtig punt aan, waarvan het groote belang naar wij meenen niet altijd naar waarde wordt geschat.

Inzender wijst er n.l. op, dat hij, zich plaatsende op het standpunt van den betrokken compagniescommandant, ongeacht de te nemen maatregelen van krijgstuhtelijken- en administratieven aard (inzender zou overplaatsing naar een ander garnizoen in overweging nemen), de ouders van den betrokken militair met het gebeurde zou in kennis stellen, teneinde ook van die zijde medewerking te erlangen om den jongen man in het rechte spoor te houden.

Het treft toevallig, dat wij in dit verband de aandacht van onze belangstellende lezers kunnen vragen voor de eerstdaags te verstreken *Vierde opgave van wijzigingen in het Reglement op den inwendigen dienst der Koninklijke landmacht, deel A*, houdende o.m. een aanvulling van Artikel 1 van dat reglement, welke aanvulling de strekking heeft de compagniescommandanten op het hart te binden samenwerking tot stand te brengen en te onderhouden met de ouders(voogden) van de aan hun zorgen toevertrouwde dienstplichtigen, met betrekking tot wier algemeene opvoeding en vorming ouders(voogden) en troepencommandanten zich tijdelijk op gemeenschappelijk terrein bevinden. Wij hebben persoonlijk ervaren, dat het nut van een dergelijke, door de troepencommandanten ter hand genomen samenwerking, moeilijk te hoog kan worden aangeslagen en dat zij door de ouders op hoogen prijs wordt gesteld.

In het verband van de Tucht-rubriek in ons tijdschrift, zij te dezen opzichte ook gedacht aan de kennisgeving aan ouders(voogden) van opgelegde krijgstuhtelijke straffen, gepaard aan het verzoek om mede te werken om den betrokken dienstplichtige aan een goede dienstvervulling te houden.

Teneinde het rendement van deze rubriek nog hooger op te voeren, doen wij bij deze een beroep op de geregelde inzenders om, ieder in zijn omgeving, tot deelneming aan de daarin gestelde prijsvragen op te wekken. De officieren, die bij de onderwijsinrichtingen en bij de voortgezette opleiding van beroeps- en reserve-officieren het tuchtrecht behandelen, zouden aanleiding kunnen vinden de aandacht van hun leerlingen op deze rubriek van ons tijdschrift te vestigen.

De voorgelegde prijsvragen zijn stuk voor stuk uit de practijk gegrepen, juist zooals ze zich in den dagelijkschen dienst van troepen-officieren voordeden. Mede opdat aan dezen regel kan worden vastgehouden, zullen wij het op prijs stellen in voorkomende gevallen door de mannen van de practijk in kennis te worden gesteld van vraagstukken van tuchtrechtelijken aard, voor welke zij zich zagen gesteld, of die zich in hun omgeving voordeden.

Dergelijke gevallen kunnen worden voorgelegd zonder vermelding van onderdeelen en namen.

LEVEN EN STREVEN IN DE KONINKLIJKE LANDMACHT

EEN OEFENING VAN 13 R.I.

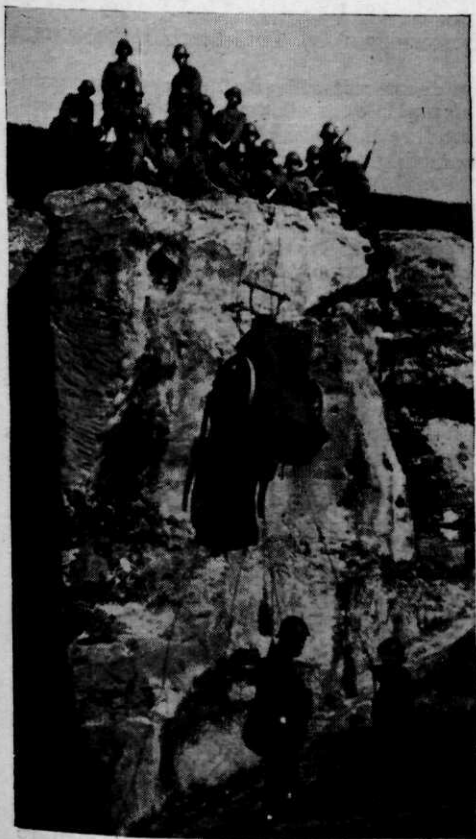

Afb. 1.

Afb. 2.

Tot de vele belangrijke punten, die tijdens de centrale cursus Hoogere Troepenleiding, in October 1934 onder leiding van den Luitenant-Generaal b. d. H. A. F. G. van ERMEL SCHERER, den toenmaligen commandant der IIIe Divisie, gehouden, ter sprake kwamen, behoorde o.a. ook de kwestie of een eventueele aanval in Zuid-Limburg al of niet veel moeilijkheden door den aard der terreingesteldheid aldaar zou ondervinden.

Afb. 3.

Afb. 4.

Toen de cursisten de gelegenheid kregen om het typische Zuid-Limbursche terrein met zijn vrij sterke, dikwijls dicht en zwaar begroeiide hellingen en ravijnen, zijn steile rotswanden, die zich soms over honderden meters lengte uitstrekken (Geuldal) in natura te bewonderen en te bestudeeren — onze nieuwe kaarten spreken in deze niet zoo duidelijk — waren veel Heeren (vooral de niet-infanteristen) van meening, dat er werkelijk, ook voor de infanterie, in dit door de natuur zoo rijk bedachte gedeelte van Nederland meerdere bijna onbegaanbare terreinstrooken waren, die een verdediging zeer ten goede zouden komen, doch bij een aanval een belangrijk beletsel (men dacht vooral aan de zware mitrailleurs) zouden vormen. De leider maakte hierop de zeer juiste opmerking, dat men toch vooral niet te vlug moest zijn om een bepaald terrein voor infanterie ondoorschrijdbaar of ontoegankelijk te verklaren, want dat hij bij een oefening, gehouden onder leiding van C.-13 R.I. in de omgeving van Maastricht het volgende had medegemaakt.

Bij een regimentsoefening kwamen de voorste afdelingen van een aanvallend bataljon plotseling voor een zeer steil, een tiental meters diep ravijn te staan. De mannen keken elkaar aan, zich afvragende: Wat nu? Toen nadere bevelen gevraagd werden, kwam alleen het korte bevel: „Voorwaarts.” De aarzeling verdween, men moest nu eenmaal vooruit, en het geheele bataljon trok zonder ongelukken met lichte, zware mitrailleurs en mortieren het ravijn in, waarbij de mannen elkander als alpenjagers vasthielden, steunden en hielpen. Het was voor de soldaten zelf een openbaring, dat zoo iets, ofschoon bij het begin wat onwennig en onhandig, toch eigenlijk nog vrij gemakkelijk ging.

Denkende aan het bovenstaande kwam het mij wenschelijk voor eens proefondervindelijk te onderzoeken of de meening, dat bij vasten wil, den noodigen durf en door aangeleerde handigheid (door de gesteldheid der oefenterreinen is het Maastrichtsche Regiment

goed geoefend in het overwinnen van terreinhindernissen) *elk* Zuid-Limburgsch terrein door de infanterie „te nemen” is, juist is.

Daarvoor werden speciale oefeningen voor de zware mitrailleur-afdeelingen georganiseerd. Zoo toch deze afdeelingen kans zouden zien zich door elk terrein in deze streken, hoe schijnbaar ontoegankelijk ook, zonder bijzondere hulpmiddelen heen te worstelen, zouden voor de infanterie zoogenaamde onoverkomelijke terreinbezwaren tot het verleden behooren.

Voor deze oefeningen werd het — voor zoover ons bekend — moeilijkste terrein uitgezocht n.l. ten eerste een vrijwel loodrechte rotswand van ongeveer 7 meter hoogte en ten tweede een belangrijke heuvelhelling (losse klei), steilte ongeveer 60 graden.

De oefeningen zijn uitstekend geslaagd en hebben volkomen aan onze verwachting, dat zelfs de zware mitrailleurs overal door of overheen komen, beantwoord. Duidelijk is bij deze oefeningen wederom gebleken, dat onze mannen zulke flinke kerels zijn, als er wat valt „op te knappen.” De oefeningen hebben bovendien het groote nut afgeworpen, dat bij onze jonge mannen het vertrouwen in hun eigen kunnen — het zoo noodzakelijke zelfvertrouwen — in zeer sterke mate is verhoogd geworden.

De foto's geven een duidelijk overzicht van den aard der gehouden oefeningen.

Afb. 1 toont ons, op welke wijze de eerste man — een brani, een echte Nederlandsche rakkert, zooals er gelukkig nog velen zijn — naar boven kwam. Dit zwaar en niet-ongevaarlijk werk (de middenman heeft den bovenman juist een „zetje” gegeven) geschiedde ongewapend.

Toen één man boven was, werd dezen een touw toegeworpen, dat aan een rotsgedeelte werd vastgemaakt. Nadat terdege geprobeerd was of het touw voldoende stevig bevestigd was, volgde de verdere beklimming — gewapend — met minder moeite op de wijze zooals afb. 2 aangeeft. Ook het materieel kwam gemakkelijk boven.

Bij het afdalen van denzelfden rotswand wordt de eerste man in een paar mitrailleur-draagzeelen opgehangen en met vereende krachten neergelaten. Zijn eenmaal eenige mannen op deze manier neergelaten, dan geeft de verdere „overtocht” niet veel moeite meer. Afb. 3 geeft een duidelijk beeld, op welke wijze de affuit, de mitrailleur en zelfs de kar met de gewone bij de M.C. aanwezige middelen naar beneden komen.

Afb. 4 tenslotte toont ons het zwoegen van een versterkte trekploeg (zelfs de sectiecommandant trekt mede) om een enkele volledige mitrailleurkar tegen een steile helling van ruim 60 graden op te krijgen, hetgeen gelukt is, al moest eenige malen worden gerust. Onze mannen dachten zelf dat het niet zou lukken, doordat zij zich niet van hun gezamenlijke kracht bewust waren.

Conclusie. Onze infanterie behoeft zich bijna nimmer door terreinmoeilijkheden te laten weerhouden om voorwaarts te komen. Als de wil er is en de ware infanteriegeest (die door dergelijke oefeningen gekweekt moet worden), bestaan er zoo goed als geen terreinbezwaren. v. N.

BERICHTEN VAN PERSONEEL AARD.

Bij de lichte troepen.

Benoemd:

tot reserve-tweede-luitenant bij het Ie R.H., met ingang van 1 Maart, kornet K. Kooy, van dat regiment.

Bevorderd:

tot ritmeester bij den Staf cav., met ingang van 15 Februari, eerste-luitenant F. W. E. DE VRIES, van het IIe R.H., gedetacheerd bij het Hoofdkwartier der Vesting Holland.

Overgeplaatst:

bij het Regiment wielrijders, eerste-luitenant J. J. C. Baron TAETS VAN AMERONGEN, van het 7e R.I., 1 Juli.

Uit den dienst ontslagen:

Reserve-eerste-luitenant L. A. J. M. VAN MIERT, van het R.W., 14 Jan.

Eervol ontslagen:

Reserve-majoor W. J. JELTES, van het IIe R.H., 15 Maart.

Reserve-eerste-luitenant J. A. MAC NEILL, van het IIe R.H., 15 Maart.

Reserve-eerste-luitenants H. VAN DER ZEE en T. VAN DIJK, beiden van het R.W., 15 Maart.

Bij de overige wapens en dienstvakken.**Bevorderd:**

tot luitenant-generaal, met ingang van 1 Mei,
 Generaal-majoor W. J. D. HAVELAAR, directeur voor het materieel der landmacht,
 tevens hoofd der IVe Afdeeling B van het D. v. D.
 tot kolonel, met ingang van 1 Juni,
 Luitenant-kolonel G. J. K. SNEEP, controleur der militaire administratie.
 tot generaal-majoor, directeur voor het materieel der landmacht, tevens hoofd der IVe
 Afdeeling B van het D. v. D., met ingang van 1 Mei,
 Kolonel U. J. W. ROLDANUS, voorzitter der Commissie van proefneming.
 tot kolonel, inspecteur van de militaire administratie, met ingang van 1 Juni,
 Luitenant-kolonel J. C. PABST, controleur der militaire administratie.
 tot luitenant-kolonel, met ingang van 1 Juni,
 Majoor H. J. KOOLE, controleur der militaire administratie.
 tot majoor, met ingang van 1 Juni,
 Kapiteins J. H. VAN HOORN, van het R.Gr. en J.G. WILLE, hoofd van het Centraal
 magazijn voor militaire kleeding en uitrusting te Amsterdam.
 tot kapitein, met ingang van 1 Juni,
 Eerste-luitenant W. J. P. DUYNÉ, van het 1e R.V.A. tot reserve-majoor, met ingang
 van 1 Juni,
 Reserve-kapiteins A. C. VAN OORSCHOT en K. W. GIJF, onderscheidenlijk van het 18e
 R.I. en het 10e R.I.
 tot reserve-kapitein, gerekend van 8 December 1934,
 Reserve-eerste-luitenant U. F. M. DELLAERT, van de L.V.A.

Overplaatsingen, detacheringen, enz.:

Tweede-luitnants-vlieger M. C. PALM en G. OPPENHUIZEN, detachering bij de L.V.A.
 met één jaar verlengd, ingaande 21 Mei.
 Eerste-luitenant H. H. BLOM, van het 16e R.I., detachering ten bureele van den Chef
 van den Generalen Staf met één jaar verlengd, ingaande 1 Mei.
 Eerste-luitenant P. A. GOEDHART, van het 1e R.V.A., overgeplaatst bij de Treinafd.
 IVe A. Brig., 1 Maart.
 Kapitein J. F. A. CREFCOEUR, ontheven van zijn werkzaamstelling bij den Vrijwilligen
 landstorm en terug bij het 13e R.I.,
 Eerste-luitenant H. J. HUBREGTSE, van het 1e R.I., gedetacheerd bij het K. P. en T.,
 ingaande 1 Mei overgeplaatst bij het K. P. en T.
 Kapitein J. F. GROSJEAN, van het 8e R.V.A., bestemd tot kapitein voor spec. diensten
 bij den regimentsstaf.
 Majoors P. C. J. TISSOT VAN PATOT en J. P. H. ISRAËL, onderscheidenlijk van het
 R.G. Tr. en toegevoegd aan den inspecteur der militaire administratie, zijn benoemd tot
 controleur der militaire administratie, met ingang van 1 Juni.

Eervol ontslagen:

Reserve-majoors D. J. WIERSMA, van het 12e R.I., 1 Maart en K. J. B. VAN BEKUM,
 van het 10e R.I., 13 Maart.
 Reserve-majoor voor spec. diensten J. VAN AS, van het Vrijw. landst. korps motordienst,
 4 Maart.
 Reserve-majoors H. C. A. SICKESZ, van het 18e R.I., 14 Maart. en J. B. SCHUIL, van het
 10e R.I., 20 Maart.
 Reserve-dirigeerend officier van gezondheid der tweede klasse Dr. J. WITTOP KONING,
 28 Feb.
 Reserve-kapitein O. L. J. SIKKENS, van het 1 R.V.A., 6 Maart.
 Tweede-luitenant K. F. KROON, van het R.G.Tr., 1 April.
 Reserve-kapitein voor spec. diensten D. VAN DER WAL, van het Vrijw. landst. korps
 vaartuigendienst, 15 Maart.
 Reserve-kapitein Dr. G. C. LABOUCHÈRE, van het 3e R.V.A., 15 Maart.
 Reserve-kolonel H. J. D. DE FREMERY, van de Schoolcomp. M.D., 14 Maart.
 Luitenant-generaal W. J. D. HAVELAAR, 1 Mei.
 Kolonels G. J. K. SNEEP en H. EGGINK, onderscheidenlijk controleur en inspecteur der
 militaire administratie, 1 Juni.

NIEUWE UITGAVEN

Die Gefahren der Luft und ihre Bekämpfung im täglichen Leben, in der Technik und im Krieg. Ein Hilfsbuch für den Luftschutzmann, für den Arzt und für den Chemiker, door Prof. Dr. FRITZ WIRTH en Oberstabsarzt Dr. MUNTSCH. Zweite, völlig neubearbeitete Auflage, 270 blz., 57 afb. Verlagsbuchhandlung Georg Stilke, Berlin N W 7. Prijs geb. R.M. 5.50.

Het aantal boeken over den luchtoorlog neemt hand over hand toe. Hieronder vallen niet alleen diegene, welke de militaire zijde van dat vraagstuk belichten, maar voornamelijk die boeken, waarin de burgerbevolking wordt voorgelicht. Dit is een verblijdend verschijnsel. Wij hebben nu eenmaal terdege rekening te houden met het gevaar uit de lucht. Veel meer, dan wij zelf wel eens willen toegeven. En het kan den burger volkomen onverschillig laten met welk doel het luchtbombardement wordt ondernomen: hij is zoowel bij een terrorisatie-bombardement als bij een aanval uitsluitend op strategisch belangrijke objecten het slachtoffer. Dergelijke boeken zeggen de bevolking, die vroeger in een oorlog betrekkelijk veilig was, de waarheid: het geheele land is „front” geworden.

Ook dit boek behoort hiertoe, vooral omdat het naast een duidelijke omschrijving van het gevaar een zakelijke en heldere uiteenzetting geeft van de beschermingsmiddelen en -mogelijkheden. De deskundige schr. vermelden, dat de bevolking het aan zich zelf zal hebben te wijten, als zij volkomen weerloos de bommen moet afwachten. Voor den burger, die wil aanpakken, staan op bijna elke bladzijde tal van begrijpelijke waarschuwingen en lessen.

Schr. behandelen voornamelijk den gasoorlog uit de lucht. Ook daarmee zullen wij rekening moeten houden, nu en in de toekomst! Hoewel vaststaat, dat de materiele uitwerking van een gasbom geringer is dan die van de andere soorten, moeten wij den moreelen indruk niet uit het oog verliezen. Slechts enkele strijdstoffen leenen zich voor gebruik bij luchtaanvallen, eigenlijk alleen de blaartrekkende, maar deze hebben op de burgerij, die zich niet wil beschermen of dit in vredestand niet heeft geleerd, een aanzienlijke uitwerking.

Gas zal worden gebruikt met het doel:

- het vernielingsbombardement met brisant- en brandbommen nadering te verleenen (tegenoverkomen aan het gebrek aan permanence van de luchtvlotten);
- de alarmtoestand te verlengen, dus het gewone dagelijksche leven zoo lang mogelijk stop te zetten, hetgeen op den duur ondragelijk wordt in onze, meer en meer gecentraliseerde maatschappij;
- den herstellingsarbeid te bemoeilijken.

Schr. zijn er in geslaagd de moreele zijde van het gasgevaar helder te belichten. Zij beginnen daartoe den lezer — na een beknopte, overzichtelijke uiteenzetting van de eigenschappen der meest bekende strijdgassen — bekend te maken met het gasgevaar in het dagelijksche leven. Dit psychologisch juiste inzicht draagt er veel toe bij om de gasmanie tot de werkelijke afmetingen terug te brengen, terwijl het tevens een goede aanloop is voor de hoofdstukken over individueele en collectieve bescherming. Dat hierbij weer eens een eind wordt gemaakt aan het sprookje over de vele km², welke door 1 vliegtuig zouden kunnen worden vergast, spreekt wel vanzelf.

Het is een boek voor ieder, die zich voor de luchtbescherming interesseert. Ook de „actieve” burgerij vindt hierin een onuitputtelijke bron van studie. De dokter, de chemiker, de gasverkenner en de moeizaam arbeidende ontsmetter in zijn zware pak, vinden in dit werk hun gas-grammaire.

Het talrijke materieel wordt grondig behandeld. Niet alleen de gasmaskers en de collectieve bescherming — voor ons militairen staan in deze hoofdstukken ook vele belangrijke gegevens — maar ook de eenvoudige beschermingsmiddelen in eigen huis krijgen een goede beurt. In de hoofdstukken „Der Sammelschutz”, „Sanitäre Massnahmen” en „Erkennung und Nachweis von chemischen Kampfstoffen”, staan voor den „luchtbeschermmer” tal van nuttige wenken op organisatorisch gebied. En het hoofdstuk „Die

Entgiftung nach aerochemischen Angriffen" geeft een antwoord op de vele vragen, welke een hoofd lbd., die zijn gasbeschermingsdienst gaat inrichten, zich zal stellen. Het doet denken aan de luchtbeschermingsoefening te Liegnitz, een der beste demonstraties op dit gebied.

Brand- en brisantbommen zijn niet vergeten, evenmin datgene, wat men moet weten om er zich zoo goed mogelijk tegen te kunnen beveiligen. Het laatste hoofdstuk geeft een duidelijk overzicht van de inrichting van een luchtbeschermingsorganisatie; hierin worden voor alle ploegen en hulpdiensten, zoowel afzonderlijk als gezamenlijk, hun menschevige taken vastgelegd.

Dit boek neemt een waardige plaats in in de lucht- en gasbeschermingsliteratuur. Schr. waarschuwen terdege voor het gevaar, doch zij overschatten het niet. Zij wijzen op de moreele uitwerking van den onzichtbaar aansluitenden vijand, maar geven daarnaast de middelen aan om hem tegen te houden en te neutraliseeren. Hierdoor wordt voorkomen, dat reeds in vreedetijd een angstpsychose wordt opgewekt, welke in tijd van nood zoo gemakkelijk kan overgaan in een paniek, het krachtigste wapen, waarover de aanvaller in de lucht beschikt.

v. R.

Historia. *Maandschrift voor geschiedenis.* Uitgave van KEMINK EN ZOON N.V., Over den Dom, Utrecht. Onder redactie van Mr. E. VAN BEUSEKOM, Oosterbeek. Abonnement (binnenland) per jaar f 6.

Aan gedegen historiewerken is in ons land geen gebrek; prijs, omvang en inhoud zijn echter veelal zoodanig, dat zij slechts een klein publiek bereiken. Belangstelling opwekken voor het verleden bij het groote publiek doen zij echter niet en toch bestaat hieraan, vooral in onzen tijd, behoefte. De heer MOLLEMA zegt in zijn bekend boek „*Rondom de mouterij op de Zeven Provinciën*”, dat kennis van de vaderlandsche geschiedenis het beste tegengift vormt tegen het marxisme en wijst in verband daarmee op den angst, welke het socialisme voor deze kennis heeft, zich demonstreerende in verwaarloozing van het geschiedenisonderwijs door roode onderwijzers. „*Historia*” nu wil geschiedenis brengen in populaireren vorm — in den goeden zin van het woord — voor een groot publiek. Iets dergelijks dus als het Fransche „magazine litteraire” „*Le lisez-moi historique*”. Dat dit laatste blad ook aan tal van Nederlandsche kiosken is te verkrijgen, wijst er wel op, dat hier te lande belangstelling voor dit soort litteratuur bestaat.

De eerste aflevering van „*Historia*” noemt een staf van medewerkers, waarin echter tot ons leedwezen geen onzer militaire historici voorkomt. De inhoud bevat op militair gebied een artikel over onzen helaas zoo vroeg gestorven eersten PRINS FREDERIK (1774—1799), Keizerlijk Veldmaarschalk, broeder van KONING WILLEM I, waaraan ook generaal VAN DAM VAN ISSELT onlangs in *De Haagse Post* een studie wijdde. Voorts het begin van een artikel over „*Het laatste beleg van Naarden*” (Nov. 1813—Mei 1814).

Wij stellen ons voor, zoover de inhoud van „*Historia*” voor de krijgsgeschiedenis van belang is, hierop de aandacht onzer lezers te blijven vestigen.

C.

Vor 20 Jahren, Deutsches Arzttum im Weltkrieg. Erlebnisse und Berichte. Herausgegeben von der Schriftleitung der Deutschen Medizinischen Wochenschrift. GEORG THIEME Verlag, Leipzig, 1935. Prijs f 2,10.

In verschillende Duitse geneeskundige tijdschriften zijn in den loop van het vorig jaar opstellen verschenen van de hand van artsen die in de een of andere functie den oorlog hadden medegemaakt. Die, opgenomen in de *Deutsche Medizinische Wochenschrift* zijn thans in boekvorm verschenen. In totaal 22 hoofdstukken lezen we over de ervaringen, opgedaan bij de mobilisatie, tijdens den opmarsch, in verschillende slagen, in de etappen en aan het front, als korpshygiënist, enz. In meerdere dezer opstellen wordt nog eens met nadruk gewezen op het nut van een goede verbinding tusschen den militairen commandant en den geneeskundigen chef. De officier van gezondheid dient volkomen als officier te worden beschouwd. Een der schrijvers drukt zich hieromtrent o.m. als volgt uit: „Es ist nicht bloss ein Auszerlichkeit wenn die Engländer seinen Arzt Lieutenant, Captain, Major, Colonel u.s.w. mit dem Zusatz „medical” bezeichnen, sondern es war eine selbstverständliche Anerkennung der Gleichwertigkeit des Sanitäts officiers mit jedem Specialoffizier der Truppen.”

Lezing van dit vlot geschreven, interessante boekje kan zeer worden aanbevolen.

Dr. D.

Die Deutsche Kavallerie in Polen 1914/15 von M. VON POSECK, General der Kavallerie. Mit 12 Karten und Skizzen. Verlag von E. S. Mittler und Sohn, Berlin. Prijs 8 Mark.

Ongetwijfeld zal dit echt cavaleristische boek van den beroemden schrijver VON POSECK door de Nederlandsche cavalerie-officieren met vreugde begroet worden. Echter niet alleen door de cavalerie-officieren. Het is het noodlot van de Duitse Cavalerie, die in moed, uithoudingsvermogen, geoefendheid en paardenmaterieel bij niets achterstond, geweest, dat zij zoo dikwijls werd gesteld voor onmogelijke opdrachten, of voor opdrachten, die onmatige eischen stelden aan man en paard. Het is de verdienste van Generaal VON POSECK, dat hij dit met talrijke feiten zoo juist kan aantonen. Het is daarom ook van het grootste belang, dat zij, die nu of later geroepen worden te commandeeren over lichte troepen, dit boek lezen. Weliswaar is het terrein in Polen niet te vergelijken met de West-Europeesche terreinen en heeft de bewapening sinds 1915 een grondige evolutie ondergaan, maar ook voor het moderne gebruik van groote en kleine eenheden lichte troepen valt uit dit boekwerk zeer veel te leeren. De bijzonder duidelijke schetsen vergemakkelijken de studie.

Het tijdperk van begin November 1914 tot ongeveer Juli 1915 kenmerkte zich door een sterke afwisseling van loopgraven- en bewegingsoorlog, óók voor de groote cavaleriekorpsen. De uitvoerige terreinbeschrijvingen vergemakkelijken het volgen der troepenbewegingen en doen deze ook beter begrijpen. De vele aanhalingen uit de regimentsgeschiedenissen der bij dezen veldtocht betrokken cavalerie-regimenten maken dit boek juist zoo aantrekkelijk, ook voor den subalternen officier, die, als het gaat om Cavalerie-Divisies en Brigades al gauw geneigd zou zijn te zeggen: „niets voor mij”.

Er valt ook zelfs nog te genieten van de levendige beschrijving van een groote charge. Aan het optreden van talrijke patrouilles wordt evenveel aandacht gewijd als aan dat van het groot-tactisch gebruik der Divisies.

Een van de groote verdiensten van dit werk is, vooral voor jongere lezers, dat de lezer zich zoo goed kan inleven in de dagelijksche moeilijkheden van een veldtocht, waarbij veelal gebrek is aan kaarten, aan goede verpleging, aan den goederentrein en met zeer matige alarmkwartieren of bivaks genoeg moet worden genomen. Dat de dienst in de staven meestal nog zwaarder is dan die in den troep, wat velen niet willen gelooven, komt hier ook — door de feiten — duidelijk naar voren.

Het is ook van belang nog de aandacht te vestigen op het feit dat *de schrijver* als chef Staf van Luitenant-generaal FREIHERR VON RICHTHOVEN (C. 1e Cavalerie-Corps) een zeer groot deel dezer gebeurtenissen *zelf* heeft meegemaakt.

Aan den ordonnansendienst is in dit werk een belangrijke plaats ingeruimd. Het was met de verbindingen maar matig gesteld. De „Meldereiter” bewees onschatbare diensten. Onze officieren vinden hier veel stof, welke hun van nut kan zijn bij de beoefening van den ordonnansendienst in het eskadron.

Hoe snel de cavalerie zich wist aan te passen aan den loopgravenstrijd, blijkt ook weer uit dit werk, dat wij *alle* officieren ter lezing aanbevelen.

P.

Heere von Morgen, von W. NEHRING. Uitg. Ludwig Voggenreiter Verlag, Potsdam. Pr. gebr. RM. 1.80.

„RONDOM DE ESKADRONS”.

Naar aanleiding van onze recensie van het boek „Rondom de eskadrons” in *De Militaire Spectator* van Februari j.l., ontvingen wij van den schrijver een brief, waarin deze zich verweert tegen deze bespreking. Er is geen reden om ten deze af te wijken van den regel, dat critiek op critiek niet wordt opgenomen. Ter wille van den schrijver zij slechts vermeld, dat deze verklaart, dat hij den in onze recensie bedoelden algemeen bekenden en zeer hooggeachten opperofficier *niet* voor oogen heeft gehad bij de beschrijving van den ritmeester-adjutant „Gelderhof” en dat hij niet de bedoeling gehad heeft de reserve-officieren te kleineeren.

P.

UIT DE VAKPERS

DE INFANTERIE IN DE VERDEDIGING OP GROOTE FRONTEN.

De commandant X. behandelt bovenstaand vraagstuk aan de hand van een bepaald tactisch geval.

Als bij zoovele applicatorische studiën zal het niet mogelijk zijn in dit korte overzicht de details van de uitvoering op den voet te volgen. Daarvoor zou de lezer over de bij de studie gevoegde kaarten moeten beschikken.

De verschillende opmerkingen van meer algemeenen aard willen wij onze lezers niet onthouden omdat zij daardoor een inzicht zullen krijgen in de belangrijkheid van het behandelde onderwerp en omdat deze inleiding hen daardoor zal aansporen de Revue d'Infanterie zelf op te slaan om deze belangwekkende studie grondig door te werken. De schrijver stelt vast, dat er vele omstandigheden zijn, waarin de verdediging op groote fronten geboden kan zijn. Een van de meest op den voorgrond tredende vormen is die van de „dekking”. Dit is evenwel een vorm, welke zoozeer afhangt van allerlei, ook niet-militaire, factoren, dat de schrijver dit niet tot onderwerp van een studie wil maken. De schr. wenscht het geval te beschouwen, waarin een eenheid een front moet verdedigen, veel grooter dan in de reglementen als normaal wordt aangegeven. Hij zal daarbij uitgaan van het geval, dat deze eenheid niet optreedt in een stellingoorlog, maar in den bewegingsoorlog.

Uitdrukkelijk stelt hij voorop hoe uiteraard de ontwikkeling van de wapentechniek en de ervaringen in den wereldoorlog opgedaan, ook in dit geval hun invloed doen gelden en niet mogen worden verwaarloosd.

Duidelijk moet voor ieder zijn, wat het doel is van een dergelijke operatie. Is dit niet het geval, dan loopt men gevaar, dat de uitvoering te wenschen overlaat.

De schr. vestigt er de aandacht op, dat het beginsel „tot het uiterste stand houden” alleen kan worden doorgevoerd, wanneer den verdediger de middelen worden gegeven om dit beginsel door te voeren.

Bij de verdediging op groote fronten vergete men niet, dat men — bewust — afstand doet van de groote kracht, welke een normale verdediging eigen is.

Men heeft in de verdediging op groote fronten een weloverwogen manoeuvre te zien, welke wordt ondernomen met inachtneming van de hieraan onafscheidelijk verbonden risico's.

Deze manoeuvre bestaat:

- a. in een misleiding. Men moet trachten den vijand zolang mogelijk in den waan te laten, dat hij staat tegenover een krachtig verdedigde stelling, welke hij alleen kan aanvallen door het inzetten van een georganiseerden aanval;
- b. in een garantie, welke daaruit bestaat, dat partiële reserves worden gevormd om de gevolgen van een plaatselijken aanval te keeren, zonder dat de opperbevelhebber zich moet bezighouden met dergelijke fluctuaties in het secundaire front.

Intusschen acht de schr. het onverantwoordelijk om de troepen, welke een dergelijke opdracht vervullen, bloot te stellen aan een krachtig opgezette aanval. Doet zich dit geval voor, dan moet de opperbevelhebber:

- a. of een terugtocht doen uitvoeren;
- b. of wel reserves ter beschikking stellen.

De schr. acht het laatstbedoelde gebruik van reserves karakteristiek voor de verdediging op groote fronten, hetzij dit betrekking heeft op een geval als het onderhavige dan wel voor de „couverture”.

Heeft deze versterking niet te voren plaats gehad, dan kan de opdracht voor de in de stelling liggende troepen geen andere zijn dan vertraging.

Ten slotte vestigt de schr. er terecht de aandacht op, dat alleen behoorlijk onderlegd kader in staat zal zijn om tusschen de regels van een bevel door te lezen, wat in wezen van den troep wordt verlangd.

Geldt dit in het algemeen, zeer in het bijzonder is het van toepassing op dit exclusieve geval.

De schr. verdeelt zijn studie in drie deelen:

1. uiteenzetting van den tactischen toestand;
2. korte bespreking van de voornaamste beslissingen ten aanzien van de Infanterie genomen door den D. C.;
3. uitvoerige studie over de wijze van uitvoering door een regiment Infanterie en eenige woorden omtrent de door de bataljons ingenomen opstelling.

ad 1. Ten gevolge van voorafgaande gevechten is tusschen twee legers een opening van ± 30 km ontstaan.

Dit gat zal worden gevuld door een nieuw te vormen eenheid. Het eerste ter beschikking komende legerkorps hiervan wordt onmiddellijk ingezet.

Van dit legerkorps is direct beschikbaar: de verkenningafdeeling en één divisie. De andere divisie wordt uitgeladen. De reeds beschikbare Divisie wordt direct verplaatst en zal een front van ± 18 km bezetten. Het front van de later aankomende divisie wordt op zijn meest kwetsbare punt voorloopig bezet door een bataljon en de verkenningafdeeling.

Het vorenstaande is voldoende om den lezer een indruk te geven:

- a. van de methode, welke men volgt om een dergelijk gat te dichtten;
- b. van het volkomen tijdelijke en voorbijgaande karakter, dat de schr. wenschte toe te kennen aan deze verdediging op te groote fronten.

Bij de bespreking van de door den D. C. te nemen maatregelen vestigt de schr. er allereerst de aandacht op, dat in dit speciale geval geen terugtocht is overwogen, doch dat de divisie zich op dit enorme front zal moeten handhaven tot de aankomst van reserves.

Reeds uit dien hoofde moet er den D. C. alles aan gelegen zijn een zoodanige opstelling te kiezen, dat vecht- en pantserwagens niet zonder meer de stelling kunnen binnendringen. Daarom wordt de stelling achter een rivier gekozen.

De verdere beschouwingen over dit onderwerp vereischen een vergelijking met de kaart.

Om den vijand te misleiden is het noodig achter de frontlijn een zoodanig aantal goed gecamoufleerde vuurorganen op te stellen, dat een aaneengesloten vuurfront worde verkregen. Eerst daarna denke men aan opstelling in de diepte.

En ten slotte moet de Divisiecommandant een reserve achterhouden om het hoofd te kunnen bieden aan alle eventualiteiten.

Uiteraard is het onder deze omstandigheden onmogelijk om weerstand biedende voorposten te plaatsen. De D.C. bepaalt zich tot voorposten met een waarschuwend taak.

De drie regimenten worden naast elkaar ingezet. In dit geval laat de schr. ieder regiment twee bataljons in voorste lijn plaatsen. De drie overige bataljons krijgen een bestemming:

- a. twee als divisiereserve;
- b. één als reserve van het erbij betrokken regiment.

De wijze, waarop de drie regimenten over het front worden verdeeld, welke uiteraard direct voortvloeit aan de aan de divisie verstrekte opdracht, kan alleen worden gevolgd aan de hand van de kaart, evenals dit het geval is met het naverken van het door den Divisiecommandant gegeven en, naar Franschen trant, vrij uitvoerige bevel.

Wij verwijzen onze lezers dus hiervoor naar deze zeer leerrijke en interessante studie.

Revue d'Infanterie, Juli '34.

B.

ARTILLERISTISCHE ERVARINGEN IN HET EERSTE OORLOGSJAAR.

Onderstaand blad heeft sedert eenigen tijd een rubriek „Aus grosser Zeit vor zwanzig Jahren” waarin ervaringen uit den bewegingsoorlog op verschillend gebied worden behandeld. Luit. gen. b. d. MARX bespreekt de *artillerie* en begint met *ervaringen op tactisch gebied*. Schr. toont aan, dat, zowel in Frankrijk als in Duitschland, de tactische inzichten omtrent het gebruik der art. in 1914 onhoudbaar bleken, aangezien de tactiek iets wilde, wat de techniek destijds niet kon volbrengen: het bestrijden (vernietigen of neutraliseeren),

van gedekte vijandelijke artillerie. Schr. haalt hiervan treffende staaltjes aan. „Tausende von Schützen sind dorthin gepfeffert worden wo überhaupt nichts war, wo man die fdl. Artl. vermutete.“ Toen men eindelijk het onmogelijke van hetgeen men wilde inzag, gingen de wederzijdsche artillerieën zich gedragen naar den stelregel: „Haust du meinen Infanteristen, so hau ich deinen Infanteristen.“ Dit was inderdaad het eenig mogelijke, doch men trok niet de consequentie: „Zoolang wij zóó machteloos zijn tegenover de vijandelijke art., kunnen wij ons wel met goed gevolg verdedigen, doch niet aanvallen.“ Dit ging men eerst later inzien en toen keerde de art. bestrijding weer terug, want inmiddels had de techniek daartoe de mogelijkheid geschapen: luchtwaarneming, geluid- en lichtmeetdienst.

Een aardige opmerking van gen. MARX is nog: „Tegen elk aanvalsmiddel wordt wel een tegengemiddeld gevonden, doch de diplomatie wacht niet altijd tot het gevonden is.“

In een vervolg behandelt Schr. de *munitie*, het *materieel* en de *schietopleiding*. Eén der eerste oorlogservaringen was, dat het in den bewegingsoorlog minder op de materiele als op de moreele uitwerking van het vuur aankomt. Meermalen heeft Schr. gezien dat Fransche inf. ondanks zware verliezen dapper voorwaarts ging onder een granaatkartetsvuur en terug begon te vloeien zoodra de Duitschers tot granaten overgingen, hoewel de materiele uitwerking hiervan ongetwijfeld geringer was. Ook in ander opzicht hebben,“ zegt Schr., de vredestheoretici zich vergist wat betreft de gkt. Zij hebben n.l. de schietvaardigheid van de Bt. Cn. overschat. Het gelijktijdig inschieten voor de lengte, voor de breedte en ter regeling van de springhoogte bleek te moeilijk. Vandaar het eeuwige schieten met verkeerde springhoogtes. Schr. wijst er hierbij op, dat in den Russisch-Japanschen oorlog en den Balkanoorlog, precies dezelfde ervaring was opgedaan, doch men had hiervan niet willen leeren. Schr.'s conclusie voor het heden is: „Wie over zéér veel munitie beschikt en zijn officieren (inbegrepen de reserve-officieren) zéér goed kan opleiden, kan een kleine hoeveelheid gkt's behouden en anders moet men dit projectiel geheel doen vervallen.“

Wat betreft het materieel wijst Schr. op het Deutsche overwicht aan zware art. en hw.'s. Het veldgeschut acht Schr. gelijkwaardig, doch wijst op het feit, dat de reserve art. regimenten, op grond van de „Finanzlage des Reiches“, in 1914 nog niet met moderne richtmiddelen waren voorzien. Deze spaarzaamheid heeft zich bitter gewroken.

De schietopleiding van de Fransche veldartillerie was beter dan die der Duitsche. Na 1870 was de Duitsche veldartillerie stelselmatig „verkavalleriseerd“. („Hinter den letzten Pferdeschwanz fängt die Mathematik an“). Wel begon men sedert 1907 hierop terug te komen, doch wanneer een wapen sedert ruim 30 jaar met een bepaalden geest is doortrokken, laat zich dit niet in enkele jaren veranderen. Schr. is niet geheel gerust, dat men thans niet weder in de oude dwalingen gaat vervallen en spreekt een „caveant consules“ uit. „Kriegserfahrungen verblässen rasch!“

Militär Wochenblatt, 25 Jan. en 4 Febr. 1935.

C.

UIT DEN CHACO-VELDTOCHT.

Eén der Duitsche officieren uit het Boliviaansche leger beschrijft thans een reeks *gevechten bij Picuiba-Carandaiti* in Aug./Sept. 1934. De strijd werd gevoerd tusschen twee detachementen, elk van omstreeks 6000 man, welke elkaar trachtten te omsingelen. Zij beschikten daarbij over een onbeperkte ruimte, doch waren in hun bewegingen gebonden door de watervoorziening, welke op enkele bronnen berustte. Beide partijen maakten op ruimen schaal gebruik van auto's voor het vervoer der infanterie, terwijl aan Boliviaansche zijde twee Cavalerie-regimenten werden ingezet. De art. was aan beide zijden slechts ongeveer een Afd. sterk, het aantal automatische wapenen was daarentegen groot. (Paraguay 1 lt. mitr. op 6—8 man, Bolivia 400 lt. mitrs. en 30 zw. mitrs). Hoewel de omstandigheden alles bijeen genomen dus wel zeer verschillen van die bij een West-Europeesch conflict heeft de mededeeling van Schr. „bij de rijkelijke uitrusting met mitrs. is een doorbreking op een sterk frontgedeelte gedurende den geheelen veldtocht nimmer gelukt“ ons toch ook wel iets te zeggen.

Militär Wochenblatt 18-2-1935.

C.

AMERIKAANSCH E LEGEROEFENINGEN.

Van 2—8 Sept. 1934 vonden te Nieuw Jersey, onder leiding van generaal MAC ARTHUR, den Amerikaanschen Ch. G. S., de grootste legeroefeningen plaats, welke het leger der Vereenigde Staten tot dusver heeft gehouden. Tevens namen zeestrijdkrachten hieraan deel.

Aan de oefening lag ten grondslag een landing in Nieuw Jersey van „zwarte” troepen, die door het Amerikaansche „blauwe” leger teruggeworpen moesten worden.

Samenwerking tusschen infanterie en vechtwagens bij de Amerikaansche manoeuvres.

Vermeldenswaard is een *nachtaanval in grooten stijl*, over een breedte van 15 mijl, waarbij de aanvalstroepen over een diepte van 2 mijl moesten doorstooten. De aanval had echter slechts plaatselijk succes. De hoogst ongunstige ervaringen in den nacht van 9/10 Sept. 1914 met een dergelijken aanval opgedaan door het 5de Duitsche leger, blijken de Amerikaansche legerleiding dus niet te hebben afgeschrikt. Voorts verdient opmerking een aanval van „zwarte” luchtstrijdkrachten op een gemechaniseerde brigade, waarna $\frac{2}{3}$ deel hiervan buiten gevecht werd gesteld. Een aanwijzing omtrent de *kwetsbaarheid van gemechaniseerde troepen* voor luchtaanvallen. Evenals zulks in *Italië* geschiedde (zie Dec. afl. blz. 569) werd ook de burgerbevolking in de manoeuvres betrokken door luchtaanvallen op Nieuw York en Washington.

Bij de eindbespreking verscheen ook de Minister van Oorlog, die de verzamelde officieren toesprak en zijn volle medewerking toezegde om het leger zoo slagvaardig mogelijk te maken.

De *slotwoorden van den Ch. G. S.* werden door de radio uitgezonden en hadden tot strekking het geheele Amerikaansche volk te doordringen van de noodzakelijkheid de weermacht op den grond, in de lucht en ter zee te versterken. Tevoren was de bevolking reeds door de pers tot belangstelling voor de weermacht opgewekt.

Militär Wochenblatt, 11 Nov. 1934.

C.

NACHTAANVALLEN.

De wereldoorlog heeft slechts één nachtaanval in grooten stijl te zien gegeven, n.l. de nachtaanval van het 5de Duitsche leger Z.W. van Verdun, 9/10 Sept. 1914. De daarmee opgedane ervaringen, welke die uit vroegere oorlogen bevestigden, hebben er toe geleid, dat de na-oorlogsche voorschriften nachtaanvallen in grooten stijl ontraden (zie bijv. „*Führung und Gefecht*” punt 429; „*Instr. prov. sur l'emploi tactique des grandes unités*” punt 225; *I.R. II B* punt 575).

In een artikel „*Das Durchbruchproblem im Kriege der Gegenwart*” breekt kolonel b.d. Graaf SCHACK thans een lans voor het bij nacht doorzetten van een bij dag begonnen frontalen aanval, welke het doel heeft tot een doorbreking te komen. Een doorbreking, zegt schr., is een inleidende operatie, welke beoogt, bij den vijand flanken te maken om deze vervolgens te kunnen omvatten. De ervaring nu wijst uit, dat, als de doorbraak bij dag is gelukt, de verdediger in den daarop volgenden nacht gelegenheid heeft reserves

te verplaatsen en de doorbraak in te dijken. Bij het aanbreken van den dag is de crisis dan overwonnen, de strijd is weer vastgelopen. Schr. betoogt, dat de aanvaller daarom, als de doorbraak hem tegen het vallen van den avond gelukt of bijna gelukt is, door een nachtaanval zooveel terrein moet winnen, dat daartoe gereed gehouden reserves bij het aanbreken van den dag 's vijands flanken kunnen omvatten. Met verschillende voorbeelden toont Schr. aan, dat goede troepen, gedragen door het bewustzijn overwinnend voorwaarts te schrijden, tot deze uiterste krachtsinspanning in staat zijn.

Deutsche Wehr, 6 Dec. 1934.

C.

21 AUGUSTUS 1914 BIJ HET 5e FRANSCH LEGER.

Een Leeraar aan het college te Charleroi, GEORGES GAY, geeft een uitvoerige studie over de gebeurtenissen van 21 Augustus 14 op het front van het 5e Fransche Leger, welk leger onder bevel stond van den Generaal LANREZAC.

Zooals wij weten was dit leger door maarschalk JOFFRE naar het Noorden gedirigeerd, toen de Fransche legerleiding zich bewust werd van het feit, dat de Duitsche strijdkrachten ook ten N. van Maas en Sambre op marcheerden.

Het 5e leger zal tot het offensief ten N. van de Sambre overgaan, zoodra de aanval van het 4e leger onder Generaal DE LANGLE DE CARY in de richting Neufchateau voldoende zal zijn gevorderd.

Tegenover het 5e Fransche leger staat het II Duitsche Leger onder VON BÜLOW, terwijl in de oostflank van LANREZAC het IIIe Duitsche Leger onder VON HAUSEN optreedt.

21 Augustus is daarom een gedenkwaardigen dag, omdat deze gevechten ontbranden zoowel tegen de bedoeld front afspelen en welke de inleiding zullen vormen voor de

De Duitsche legeraanvoerder wil eerst 23 Augustus de Sambre overgaan, terwijl daartegenover de Franschman zich voorstelt op 23 Augustus de Sambre naar het Noorden over te gaan.

Ten Noorden van de Sambre treedt het cavaleriekorps SORDET op. Dit korps heeft op 21 Augustus tengevolge van de zeer vermoeiende marschen, welke sedert den aanvang van Augustus zijn gemaakt, een deel van zijn gevechtskracht ingeboet.

De heer GAY tracht ons nu een overzicht te geven van de gebeurtenissen, welke zich op 21 Augustus op bedoeld front afspelen en welke de inleiding zullen vormen voor de achtereenvolgende gevechten en slagen, waarin het 5e Fransche leger met het Engelsche expeditiekorps steeds weer tot teruggaan worden genoopt.

Als LANREZAC op 21 Augustus het operatiebevel van JOFFRE ontvangt, wijst hij op de gevaren, verbonden aan een te vroeg inzetten van dit offensief. Hierop wordt antwoord ontvangen als de gevechten om het bezit van de Sambre-overgangen reeds voor de Franschen ongunstig zijn verlopen.

LANREZAC zet persoonlijk zijn bedoelingen uiteen aan de verzamelde chefs van de Staven van de korpsen, echter . . . men heeft den loop van de gebeurtenissen niet meer in de hand.

De korpsen zullen opmarcheeren met de voorste lijn op de hoogten, welke het Sambredal ten Z. begrenzen. De overgangen zullen worden bewaakt door lichte troepen.

Intusschen zijn deze alle door infanterie bezet. Aan Duitsche zijde rukt men ook te ver op (let op ingrijpen van LUDENDORFF) en de gevechten beginnen.

De Duitschers slagen er o.m. bij Auvélais de Sambre over te gaan en door te dringen tot Arsimont.

En thans zien wij de Franschen wanhopige — en te voren tot mislukken gedoemde — pogingen doen om door tegenaanvallen, zelfs tot diep in den nacht, de verloren posities weer te veroveren.

Het Cavaleriekorps SORDET moet onder bedreiging van het Duitsche II Leger achter de Sambre teruggaan, terwijl ook infanterie-onderdeelen van het 5e Leger teruggaan.

Een brigade infanterie, uitgezonden ter ondersteuning van vorenbedoeld cavaleriekorps, gaat op marsch zonder artillerie. Opmerkelijk is de totale onwetendheid, waarin de hogere Cn. verkeerden ten aanzien van alle ernstige gebeurtenissen. LANREZAC meldt bijv. om 19.50, dat er geen bijzonderheden te vermelden vallen, behoudens eenige voorpostengevechten. En dat op een tijdstip, waarop vrijwel het geheele II Duitsche Leger voor hem staat.

Hoewel het artikel niet altijd gemakkelijk kan worden gevolgd, vooral door het ontbreken van een goede overzichtsschets en het geheel niet buitengewoon overzichtelijk is. bevelen wij de bestudeering van dit artikel ten zeerste aan.

Revue d'Infanterie Sept. '34.

B.

VERDEDIGING TEGEN EEN LUCHTAANVAL VAN EEN MARCHEERENDE COLONNE.

In dit artikel wordt behandeld op welke wijze een marcheerende afdeeling (motor)-artillerie zich kan verweeren tegen het luchtgevaar. Verrassing van een marcheerende colonne door een aanval uit de lucht moet worden voorkomen; de colonne moet tijdig worden gewaarschuwd.

Het gebruik van voor, achter en zijwaarts uitgezonden waarnemers heeft niet voldaan, de waarschuwing kwam practisch altijd te laat. Daarom zijn proeven genomen met radio. Van de 4 toestellen (zend- en ontvang), waarover de afdeeling beschikt, worden twee bestemd om met een waarnemingspatrouille te worden uitgezonden naar belangrijke punten aan of nabij den marschweg, van waar voldoende uitzicht in alle richtingen mogelijk is. Van de twee andere toestellen marcheert het eene op een Fordtruck voor aan de colonne, het andere achteraan. Op alle voertuigen wordt zoowel voor- als achteruit waargenomen, door personeel voorzien van een seinvlag. Ontdekken de waarnemingsposten vijandelijke vliegers, dan wordt een waarschuwingssein gegeven b.v. een serie punten als het gevaar van voren, een serie strepen als het gevaar van den achterkant dreigt. Zoo gauw de waarnemer vaststelt, dat de vliegtuigen inderdaad een aanval in den zin hebben, geeft hij een lange streep. Met de vlaggen worden deze seinen van het hoofd en van de staart der colonne doorgegeven; de voertuigen houden halt, het personeel dekt zich en de afweerpapens (automatische geweren) worden gereed gehouden.

De 4 mitrailleurs wil S. gebruiken om zich twee aan twee sprongsgewijze te verplaatsen langs den marschweg om op daarvoor geschikte punten te worden opgesteld.

Een met een afdeeling genomen proef, waarbij het bovenbeschreven stelsel werd toegepast, wordt uitvoerig beschreven en heeft volgens S. voldaan.

The Field Artillery Journal.
September-October 1934.

O.

DE VERDEDIGING.

De rubriek „Aus der Truppe — für die Truppe” van onderstaand blad bevat een artikelje, dat ons niets nieuws brengt en toch door ieder Nederlandsch officier met voldoening zal worden gelezen. Het houdt n.l. een pleidooi voor tal van zaken, welke het Duitsche inf. regl. niet, doch ons nieuwe I.R. II wél bevat. De hoofdtendenz is, dat niet de opstelling van de troepen het primaire is, doch de ligging van het vuur (vergelijk I.R. II A punt 91) en dat een commandant dus in de eerste plaats moet bevelen waar zijn vuur moet liggen. (I. R. II punt 93).

Militär Wochenblatt 25-1-1935.

C.

ONTSTAAN EN EVOLUTIE VAN DEN VECHTWAGEN.

De Fransche opvattingen omtrent het offensief, gaan hoe langer hoe meer den kant op van het denkbeeld, dat een aanval slechts kans van slagen heeft door het inzetten van gemechaniseerde eenheden.

Een zeer interessant artikel van de hand van Lt. Kol. PERRÉ behandelt het ontstaan en de evolutie van de Fransche vechtwagen.

Volgens Schr. heeft de vechtwagen zijn ontstaan te danken aan drie factoren: de loopgraaf, het prikkeldraad en de mitrailleur. Na het gebruik in een stellingoorlog te hebben besproken en een korte beschouwing over de bestaande types vechtwagens van het Fransche leger te hebben gegeven openbaart Schr. zijn wenschen ten aanzien van de toekomst. Evenmin, zegt Schr., als men er in is geslaagd, na vier eeuwen artillerie te hebben gebruikt, een eenheidsvuurmond te construeeren, evenmin zal men er in slagen een eenheidsvechtwagen te ontwerpen. Geen der types die men volgens dit principe heeft gemaakt is deugdelijk gebleken.

Schr. komt dus noodzakelijk tot verschillende types en wel de „char d'accompagnement”, de lichte vechtwagen, die steeds om en nabij de Infanterie moet zijn en de „char de rupture”;

De „char d'accompagnement” moet tot gewoon gevechtsmiddel worden. Het is dan ook beter te spreken van „char de combat” dan van „char d'assaut.”

De „*char de rupture*”, zwaar gewapend en gepantserd moet in staat zijn door de dringen tot „*le ventre de la bête*”.

Ten slotte toont schr. aan, dat elke medaille ook haar keerzijde heeft en deze is ten aanzien van de vele voortreffelijkheden van de vechtwagen het lichte anti-vechtwagen geschut, waarmede de geschutconstructeurs druk bezig zijn om te trachten een goede oplossing te brengen.

Revue d'Infanterie, Jan. 1935.

B. K.

DE TAAK VAN DEN RESERVE-OFFICIER.

Maarschalk PÉTAİN hield een rede voor het Congres van Reserve-officieren, welke dit jaar in Frankrijk werd gehouden. Zoo iemand, dan is zeker de maarschalk PÉTAİN door de hooge positie, welke hij in den Wereldoorlog innam, in staat om dit onderwerp op zijn juiste waarde te schatten, terwijl het groot gezag, dat hij ook nu nog in Frankrijk heeft, aan de door hem gesproken woorden een bijzondere beteekenis geeft.

Maarschalk PÉTAİN teekende eerst de groote waarde, welke de reserve-officieren in den oorlog 1914-'18 hebben gehad, doch voegde eraan toe, dat velen toen de gelegenheid hebben gehad om zich gedurende den oorlog de noodige bekwaamheid eigen te maken. In een toekomst-oorlog, die „*éclatera comme un coup de foudre*”, zal dit niet mogelijk zijn, ook al omdat groote categorieën, de spr. noemde met name hen, die deel zullen uitmaken van de dekkingstroepen en zij, die behooren tot de luchtafweerformaties, onmiddellijk gereed moeten zijn.

De spr. zette uiteen hoe de reserve-officier zich de kunst van commandeeren moet eigen maken, iets wat de beroepsofficier door zijn militaire praktijk voldoende leert. De reserve-officier zal zich bewust moeten zijn van de hooge en moeilijke taak, welke hem straks zal worden opgedragen en zal zich met veel ernst en veel toewijding hiervoor moeten voorbereiden.

Van hoeveel belang deze ook moge zijn, wij gaan de meer historische beschouwingen voorbij en vestigen alleen de aandacht op de groote beteekenis, welke de reserve-officier kan en moet hebben voor de nationale opvoeding van het volk.

Wij hebben deze beschouwingen met veel interesse gelezen en begrepen, welk een groote opvoedende kracht ten goede er van een goed korps reserve-officieren kan uitgaan.

Een reserve-officier, wien het inderdaad ernst is met zijn militaire taak, die in het leger hoort en ziet, hoe men zijn uiterste best doet om met beperkte middelen, het hoogste te bereiken, kan, weder in eigen kring teruggekeerd, zoo enorm veel goed doen, door bij hen, die buiten het leger bleven, meer belangstelling voor het defensie-apparaat te wekken, terwijl hij tevens in staat zal zijn om onjuiste, defaitistische denkbeelden recht te zetten.

Aan hen, die belast zijn met de opleiding en de voortgezette opleiding van onze reserve-officieren en aan de reserve-officieren zelf, zij de lezing van het artikel van maarschalk PÉTAİN warm aanbevelen.

Revue d'Infanterie, November '34.

B.

OUDE-OFFICIER WENSCHT TE VERKOOPEN eenige stellen in prima staat verkeerend
OFFICIERS-UNIFORMEN, grijs, alsmede **MILITAIRE**
OVERJAS, maat 50, in prima staat verkeerend.

Brieven onder No. 10, Bureau „De Militaire Spectator”, Zwarteweg 1, Den Haag

C^H. GABIAT

MILITAIR- EN CIVIEL KLEERMAKER

BREITNERLAAN 25 — TEL. 774286 — DEN HAAG

VAN OUDS BEKENDE COUPE - GEVESTIGD SEDERT 1909 - VERLAAGDE PRIJZEN